

ENN PÕLDROOS

ÖÖ RÜÜTEL

JUTUD

05.06.02

Ritale,
kelle puudutuses vibreeruvad ammuunustatud
sajandid.

1.

ÖÖ RÜÜTEL

ÖÖ RÜÜTEL

Hommik saadab öö koonduslaagrisse.

Hommik võib saabuda erinevalt. Ta võib vaikselt kriipida ukse taga, alguses üks, siis kaks, vahest kolm korda. Ta võib teeselda, et ta pole tõsiselt võetav – et siis ootamatu äkkrünnakuga siseneda nii laest kui põrandast. Me võime tema tulekuks pikalt valmistuda – õppida selgeks tekste ja pakkida seljakotte. Kuid alati selgub, et me oleme omandanud valed paroolid ja seljakott sisaldab keelatud esemeid. Hommik ei vaevu meid üle kuulama ning reastab meid paljastatud ülakehadega talli paeseina äärde.

Varem ma armastasin hommikut. Hommik saabus, rukkilill otsapidi püssirauas. Päeva jooksul vajusid lilled longu ning naerusuiste sõdurite näod kivistusid ja parkusid. Mulle meeldis jälgida graniiditolmu kogunemist mehitesse nahakurdudesse. Nendest jäid käterättidesse gravüüritõmmistena selged jooned. Ma kogusin neid pilte, mapid nendega paljunesid kapipealsetel.

Tookord elasime sellest, et vedasime salakaupa ööst hommikusse. See oli tühi-tähi, millega kauplesime – paar meetrit õist uduviirgu, mõned paarid suurte kaslaste samme teispool lagendikku, näputäis tsikaadide sirinat. Vastukaubana viisime päevast öösse väikestesse topsidesse pakitud maanteetolmu, mis parajalt doseerituna oli parim vahend kuupaistest hullunud drüaadide rahustamiseks. Sest te peate teadma, et ka öös olid omad ohud. Me tegime seda kõike rohkem hasardist.

Siis kohtasin Reinholdit. Ta otsis meid üles ja vaatas meile pikalt ja sügavalt silma. Me mõistsime, et temast peab saama meie juht. Hommikuti Reinhold õmbles ette konspiraatorinäo ja alustas kustunud akende valvsa pilgu all ohtlikku teekonda. Reinholdi hing oli selge tušijoonis, valvepunktides löödi selle tagaküljele lillasid templijäljendeid. Vaid vähesed teadsid, kuidas ta piinles, kui värv tema silmalaugudeni jõudis.

Kolm korda nädalas viis Reinhold öö sumedaid jälgi kalkjasse hommikuvalgusse. Ta jättis need märkamatuult inimeste sissetallatud radadele – allmaaraudtee treppidele, koolide peldikutesse, toidupoodide riulitele. Olles oma töö teinud, käis ta mööda päevatolmuseid tänavaid ja uuris lootusrikkalt vastutulijate valendavaid silmi. Ta otsis neis märke öö sulnist nakkusest. Kuid inimesed olid immuunsed, nad käisid ringi mahapööratud pilguga. Ainult mõni aegamisi lonkija jäi teda äkki tuttavlikult vahtima.

Pikapeale hakkas Reinholdi tervis halvenema. Tema silmalaud paistetasis ning valvekoertel oli pudenenud ripsmete järgi üha kergem talle järele jõuda. Ta suri üksinda, keset kõledat pärastlõuna valgust, mis peegeldus kõrgetelt müüridelt. Vormirõivastes mehed matsid Reinholdi linnaäärsele tühermaale ning asetasis tema hauale numbriga kivi. Aja jooksul tekkis abielluvatel lõpuklasside õpilastel komme tulla seda kivi

koolikottide alla matma. Kord lahustudes legendikuvalguses, kord jälle nähtavale ilmudes seisid nad ringis ja hüüdsid “köll, köll, köll!” See toiming seostus legendiga, et Reinhold olevat hommiku kartuses ära lõhkunud kõik äratuskellad. Nad valisid ühe endi seast, keda nimetasid ärganud Reinholdiks ja kes pidi käpukil läbi ronima kõikide tüdrukute jalge vahelt. See pidi sümboliseerima hämarusest päevavalgele jõudmist. See juhtus siis, kui kehtestus kord öösiti magada.

KATARIINA KÄIK

1.

Katariina kõndis mööda Katariina käiku. Vanad müürid kiirgasid sajandite taguste inimpilkude soojust, Katariina kontsad mängisid armumängu sillutise paeplaatidega.

Martini käel oli jälg kustutatud tätoveeringust. See kiheles, kui ilm muutus ja vahtralehed värvusid kollaseks. Martin ei teadnud, kas häbeneda tätoveeringut või tunda uhkust. Igaks juhuks kandis ta kindaid.

Vanajumal ütles Antonile: “Mine ja vaata.....!” Anton oli tema juures tööl. Anton pidi Vanajumalale koostama märgukirja tahtevabaduse kohta. Et noh, kas see toimib.

2.

Katariinal olid ilusad jalad. Kui ta Katariina käiku mööda kõndis, hakkasid kellad tornis lööma. Turistid sirutasid kaelu ning vahtisid, mis ime küll seob Katariina puusi kellanööridega. Turistid seisid kirju polsterseinana paremal ja vasakul.

Tegelikult ajas kellatorn omi asju. Kellameheks oli Martin. Ta ei tundnud Katariinat. Ta oli nõoritõmbamiseks kindad käest võtnud.

3.

Anton kirjutab vihiku ruudulidsele leheküljele pealkirjaks: “Kas oli tagatud valikuvabadus?” Ta alustas küsimustest:

- 1) Kas Katariina valis vabalt hetke Katariina käigus kõndimiseks? Kas oli mingi sundus sisenemiseks sinna kips-kõps just kellalöömise ajaks?
- 2) Kas tulenes Martini vabast tahtest, et ta tõmbas pimm-pommadi kellanööri parajasti siis, kui Katariina ilmus Katariina käigus turistide keskele?

Anton arutles, arutles, kuid ei jõudnud kuhugi. Vanajumal ei jäänud rahule.

4.

Õhtul poodi minnes märkas Martin naist, kelle puusades aimdus vasksete tornikellade kumin. Tätoveeringu jälg ärkas. Käeseljal muutus aimatavaks naisenägu. See oli Katariina.

Katariina ostis saia, margariini, jupi vorsti ja läks koju.

VARI

Kusagil oli kõrvuti sinine ja rohekashall maja. Nende vahel kasvas puu. Tüüaka puuoksa vari langes üle punapäise naise jalgade. Naine astus varjust üle. Vari punastas.

Varjud on õrnatundelised. Varjud vestlevad omakeskis vaikselt häälel, mille tõttu me neid tavaliselt ei kuule. Kui vari libiseb mööda munakivisillutist, kostub iseloomulikku kriginat. Meile järgnev vari poetab endast rebenenud tükikesi puuokstele, uksemattidele ja möödujate sõrmedele, muutudes niiviisi kõikjalolevaks.

Jätta endast varju on suur kunst. Vanasti käisid kõrgestiharitud inimesed varjajätmise kursustel. Muude tarkuste seas õpiti kasutama pehmendavat varju. Vahest pidi aga vari olema kuninglikult raske. Armustseenideks treeniti hullutavat poolvarju. Kursuse lõpus õpiti valitsema varjust efektse väljumise tehnikat.

Hoolsad inimesed hoidsid oma varju. Nad pühkisid sellelt nagu sametmantlilt võõraste varjude pudemeid. Hooldatud vari pidi mitu põlve vastu lööma.

Tüüakas puuoks ei olnud seda kõike õppinud, ta pillas oma varju kuhu juhtus. Vari liperdas-loperdas mööda tänavat, temast irdunud väike punastanud kübe haakus punapäise naise kinga külge. Väljarebitud tükike naise varjust takerdus omakorda torujuppi, mis vedeles tüüaka puuoksa varju kõrval.

Punapäise naise torujupile unustatud varjajäänusest sai vihmauss. Kingale klammerdunud lakkamatult punastav varjukübe rändas aga läbi paljude maade.

Mõnikord heitis sinine maja oma varju rohekashallile majale, mõnikord jälle rohekashall maja sinisele majale. Nende vahel kasvav puu sai varjutatud mõlemalt poolt. Tema okstel ripnesid kahe maja varjude räbalad. Neid nimetati lehtedeks. Lagedal kasvavad puud said oma lehed aga pilvevarjudelt.

Tõusis tuul ja tõstis lendu varjupudemed. Seda nimetati tolmuks.

Tolm läks mulle silma. Läbi kipitavate pisarate nägin igasuguseid asju.

MARIANNE

Naine polnud punastanud juba mitmendat põlve. Tema punaselapilised põlved olid roostes ja ta liikus külge ees. Ta põlvenes Abrahamist, Simeonist ja Nebukadneetsarist. Nooruses oli ta olnud seda ja teist, ta oli olnud kui Liibanoni seeder.

Noored kaameliajajad põlvitasid tema ees. Tema nimi oli Marianne. Tema toas polnud enam mälestusesemeid. Kuld ja hõbe olid saanud kuivanud puulehtedeks, tuul oli need laiali kandnud.

Kusagil eemal kübetas lund. Linna vettinud õhku oli tembitud astakümnete tahm. Marianne riietas ennast lahti. Ta lasi piimal voolata oma nahakortsudes. Ta võttis tursunud kätelt sõrmused ja sihtis neist läbi noole. Nool tegi sujuva kaare ja naasis petliku armukesena. Laksatades rinda tabanud bambusvars jäi kauaks võbelema. Ta kuulis selle värinas ammuunustatud viisikatkeid.

Marianne tõusis istukile. Värisevi käsi sõlmis ta lahti paelad. Ta sõlmis lahti oma tuikavad veresooned. Need olid tursunud ja lubjast paindumatud.

Marianne võttis noole ja asetas selle kappi.

Tegelikult ta ei teinud midagi. Tal oli ükskõik.

MUSTLANE

Hobused jooksid kaugele.

Millegipärast olin ma mustlane.

Mustlase veri tundub soontes hoopis teistsugune, kui tavainimese oma. See koosneks nagu peentest haavlitest, mis veerevad meeldiva kõrinaga kehaõõnsustes Asi algab kusagil kõhu alaosas. Temperatuur on kõrgem. Seedimine toimub järskude impulsside kaupa. Impulsside vaheajal haarab pilk kaugusi ning veri jõuab sõrmedeni. Randmetes on tunda mõnusat pitsitust ning käed kerkivad toetama sisemuses teokssaavat hüpet. Hääled kõlab üle avaruste ja sa maabud ainult tolliveerandiku eemal paigast, kuhu soovisid. Ühel sellisel hetkel nägin hobuseid.

Hobused olid paneelmaja nurga taga. Zafira vaatas mind kolmanda korruse aknast. Tal oli toas seksioonmööbel. Telk oli poole tunni ratsutamise kaugusel. Ta oli mind telgi sissepääsu juurest ära ajanud.

Hobused ootasid mind.

Viskasin taskust välja sinna kogunenud bussipiletid. Hobused olid närvilised ja jooksid jälle minema. Kõndisin kesklinna poole.

Baaride udest löi ninna tuttavat lõhna.. Võtsin taskust märkmiku. Seal oli mitu telefoninumbrit, millele pidin helistama. Telefonikaart oli tühjaks jooksnud, kuid uue ostmiseks polnud raha. Palgapäev oli homme.

Ma valetan. Raha mul oli. Lihtsalt ei viitsinud. Mul on kõva palk, ma võin lubada endale Zafira taolist tüdrukut. Zafiral on tulised silmad ja maksujõuline pangakaart. Ta on hambaarst. Talle on kaasavaraks lubatud pool hobusekarja. Ühel hetkel haaran ta sadulasse ja me kihutame kuhugi, kus raha ei käibi.

Paar nädalat võiks ju kusagil olla.

Hobused lonkisid vaikselt minu jälgedes.

Ma olin liiga puhtalt riietatud, et neile läheneda.

Ma natuke kardan hobuseid, nagu ka jaanalinde, kanguruid ja arusaamatut keelt rääkivaid inimesi. Tegelikult pole "kartma" õige sõna. Ma tunnen kerget võõristust.

KATARIINA SUUR

Kui A. tule põlema lülitas, levis valgus ruumis valguse kiirusel. Enne, kui valgus jõudis nurkadeni, teadis ta, et Katariina Suurt seal pole.

A. oli läbi käinud 2124 tuba. Ta oli asjata otsinud kappidest ja valgustitest ning vaadanud kardinat taha. Katariina Suurel on omadus mitte olla seal, kust sa teda otsid. Tegelikult on Katariina Suur liialt suur, et teda saaks märgata. Need, kes teda otsivad, ei tea, et suure tõenäosusega asuvad nad tema sees. Sealjuures ei olda ka informeeritud, et Katariina Suurest väljumiseks on mitu teed. Need on läbipääsud ja uurded, mida tavaliselt kasutatakse sisenemiseks. Katariina Suur on malbe ja rahulik, kui teda just väljumisel ei kõditata.

Katariina Suure voogavad rinnad ulatuvad alkoovist troonini ja nende vahele mahtus paras piknikuseltskond võileibu sööma. Sinna mahtusid veel Voltaire, Diderot, tõld hobustega, seitse siberlast ja sületäis kuldkaantega raamatuid. Katariina Suure valgetes sukkades sääri ümbritsesid briljantidega ehitud mustad paelad, mis lahti tulles ja pähe kukkudes võisid tõsiselt haiget teha.

Kui ma olin väike laps, hoidis Katariina Suur minu ees avatuna piltidega raamtut. Seal olid õpetlikud vaated kaugete maade mägedest ja sellest, kuidas moodustuvad äikesepilved. Hiljem näitas ta seda, mis tema juures oli peidetut.

A.-ga olid lood teisiti. Tema lapsepõlv möödus läbisadavate katuste all. Mäed tema kodukohas olid kokku kuhjatud surnud kärbestest. Salapaiku, mida Katariina Suur oleks võinud talle näidata, oli ta näinud läbi peldiku laudseina piiludes. Juba koolipoisina oli ta unistanud kanda oma otsaesisel nikerdatud inglit Katariina Suure kuldbaldahhiinilt. Ta ihales seda jõuga, mis pani tema seedetrakti krampides tõmblema. A. oksendas täis sukapaelad, mida ta Katariina Suure pesukapist oli varastanud.

Katariina Suur hoidis teda enda sees vangis hoolsamalt, kui teisi.

KOLMAS MÕÕDE

Nüüd võtkem ette teekond 58.41 põhjalaiusele ja 25.55 idapikkusele. Seal asub umbes 5m² suurune tolmune ala, millel tegutses Martin. Martin oli 27 mm pikkune ussike. Kui oled juba seda sorti ussike, on sinu maailm kahemõõtmeline ja sinu elutee koosneb liikumistest edasi ja tagasi ning pööretest paremale või vasakule. See lihtsustab elu, sest puuduva kolmanda mõõtme võrra oled ühest kolmandikust maailmaprobleemidest vaba ja sedavõrd õnnelikum.

Martin mõtiskles parajasti järjekordse eksistentsiaalse paremale-vasakule pöördevaliku üle, kui tundmatust kolmandast mõõtmest ilmuv lind tegi elegantse ruumikõvera ning tal nokaga sabast haaras. Nii tiriti Martin ülepeakaela seni haaramatusse kolmandasse mõõtmesse. Mingis mõttes tähendas see, et Martin oli välja valitud, tema osaks sai kogemus, mis muutis revolutsiooniliselt tema maailmapilti. Ta õppis vaatama alla ja vaatama üles. Valguseosakesed voogasid kilgates mööda tema vingerdavast sabajupist. Noka vahel kõõludes nägi ta kaugel all laiumas oma kodulagendikku. Ta avastas, et eemalduvat tolmupinda kattis tema enda roomamisjälgede hingematvalt kaunis muster. Martini hing hõiskas. Ta mõistis, et ta polnud elanud asjata.

Martini pääsemine oli, et ta suri õigel ajal. See säästis teda ahastusest ja hingelisest purunemisest. Lehvivate vaenutiibade varjust ei näinud ta enam oma kodupaigale lähenevat mootorratturite salka ega tolmupilve, mis kümnekond sekundit hiljem mattis tema elutöö.

MONOMAHH

Tema käsivars tegi sujuva kaare. Ta mähkis enda vasaku külje ruumis hulpivatesse varjudesse. Parem külg oli kõrbenud ja pragunenud. Ta oli kaua istunud kõikidele nähtaval, valitsedes maid ja kaugusi.

Maapinnast sündinud vaglad olid tunginud tema jalgadesse. Ta oli oma jalad põlvede alt läbi saaginud ja asetanud löikekohtadesse kuldplaadid, et takistada vaklade teed kõrgemale. Tiki-taki toksis väike lind tema kukla kallal.

Monomahhi näpud liikusid kiiresti. Ta kodus impeeriumit.

MAURUS

Maurus tahtis mõelda suuri mõtteid.

Mauruse elus oli viimasel ajal kõik hakanud viltu vedama. Suhted x olid hapuks läinud, probleem y, mis teda pidevalt oli häirinud, oli kasvanud mittehallatavaks, eesmärk z oli näidanud, et see pole saavutatav. Maurus ütles: sitta kah!

Sitta kah! polnud suur mõte. Kuid selles peitus võimalus suurteks mõteteks.

Maurus läks poodi. Ta ostis kartuleid, mineraalvett, kolm kooki ja pajalapi.

Tagasiteel ta vaatles vastutulijaid. Ta püüdis leida seoseid ja põhjuseid, mis ühendavad neid omavahel ning neid kõiki koos kõiksuse saladusliku kuminaga. Ta ei leidnud neid seoseid. Ta ei kuulnud ka kuminat, kuid tundis üritusest magusat rahuldust.

Korteriuks avanes täpselt sama moodi, nagu harilikult.

Mantlit seljast võttes vaatas Maurus ennast peeglist. Ta nägi tarka, kergelt väsinud nägu. Maurus uuris oma silmi. Kui ta peegli vastu kummardus, siis silmad lähenesid teineteisele ja sulasid pehmelt üheks. Tume liitunud silmatera vihjas vaieldamatult olemasolevale saladusele.

Maurus ei viitsinud saladust lahti muukida. Ta kallutas pea kuklasse ning liitunud silm lahkes kaheks. Paigas, kus tema nina oli puudutanud peeglit, oli valkjass laik. Maurus võttis kotist pajalapi ja nühhis nina. Laik peeglil kadus. Maurus võttis peeglil kingad jalast. Peegel ulatas talle toatuhvlid. Mingiks hetkeks oli ta poolenisti peeglis, poolenisti väljas. Tal oli kaks vasakut kätt, mis muutis endale tere andmise ebamugavaks. Peeglitagusest ruumist ei avastanud ta midagi erilist. Midagi ei kumisenud. Maurus asetas ostud lauale ja hakkas koorima kartuleid. Ta teadis, et viibib peegelpildis ning võttis noa vasakusse kätte. Tema kõrv hakkas kihelema, kuid ta ei jõudnud selgusele, kumba poolt sügada.

Väljaspool peeglit helises telefon. Maurus väljus peegelpildist ei tea kuidas.

Telefon helistas vaikust kumisevasse kõiksusse.

Maurus oli hakanud mõtlema suuri mõtteid. Ta söi rahunenult kooki ja jõi peale mineraalvett.

LORENZO

Lorenzo de Medici kissitas valguse käes silmi. Valgus paistis Michelangelo Taaveti jalgade vahelt. Lorenzo laadis ennast valgust täis. Hiljem ta helendas ning käskis Michelangelol ehitada endale hauakamber.

Kui tehti mullatöid, leidis Michelangelo kinnipitseritud poti. Selles oli Lorenzo telefoniarve. Kui Lorenzo seisis Palazzo della Signoria cortile sammaste all, katkesid telefonitraadid tema sõnade raskusest. Et sõnad ei tabanud, kuulutas ta paavstile sõja. Paavst soovis alustada rahuläbirääkimisi, kuid Lorenzo telefon ei vastanud. Lorenzo täitis leitud poti mürgiga ja saatis selle paavstile. Paavst kraapis aeda augu ja mattis poti maha. Mürk vajab laagerdamist.

Pott leiti 1998. aastal, kui anonüümne helistaja oli sellest vihje andnud. Keemiline analüüs tuvastas alkaloidi, mis põhjustab mõtete ülemäära vohamist. Laboratooriumis tilkus natuke ainet põrndale. Algul hakkas põrandakate kobrutama, siis hakkasid kirikukellad lööma, siis hakkas kasvama puu. Puu kasvas läbi katuse ja rikkus ära telefoniliinid. Inimesed hakkasid sõnumeid saatma kirjatuvidega. Puule ilmusid õied, siis helendavad viljad. Siiru-viirulised õunad kukkusid kolks ja kolks vastu igasuguseid asju, mida inimesed tähtsaks ei pidanud. Et oldi loobunud etalonidele mittevastavate viljade söömisest, ei saadudki teada, kuidas need oleksid mõjunud. Kas teinud targaks, rumalaks või jätnud samasuguseks.

Kokku korjatud viljad saadeti utiliseerimisele. Klaaslaega vabriku teisest otsast tulid välja valged seinapaneelid. Need saadeti Tallinnasse ja nendest ehitati mere äärde koolimaja. Vaatamata pidevale ülevärvimisele seinad helendasid ja neile ilmusid ikka ja jälle grafitid sünetest meestest ja kaunitest naistest, kes äraolevalt väljusid lehvivate voltide varjust. Õpetajad pidasid valvekordi, et tabada seinasolkijaid. Koolipoisid täiendasid kujundeid omade märkidega.

Süüdlasi ei õnnestunudki leida. Seinahelendus aga aitas koolil elektrit kokku hoida.

HEINRICH

Heinrich mõtiskles elu üle.

Heinrichi silme ees skaneerusid koordinaatsüsteemid, mille ühe punktiga tal oli au samastuda. See punkt positsioneerus kaks tolli vasakul ruudust, kuhu ta oli paigutanud Tooma. Klaara puhkes õide aga hoopis teises tabelis. Heinrichile meeldis teada, et tal on oma koht elus, päris oma, kuhu ta võib toetada pea.

Mõttepausides külastas Heinrich igasuguseid kohti. Tal oli liikuv vaim. Ta sõlmus kõigesse, mis oli avatud. Igast sõlmest hargnesid vektorid lugematutesse uutesse sihtpunktidesse. Kui aga linnatänavad kattusid sügisel libedate vahtralehtedega, ei suutnud ta vabaneda tundest, et tegelikult on tema kodupaik kusagil tundmatutes.

Heinrich lahustus virtuaalseks signaaliks ning külastas Klarat. Klara kooris kartuleid. Pikad kooreribad keerduvad tema näppude vahelt sinisesse plastmassämbriks. Klara salvestas Heinrichi ning kallas kartulid keedupotti. Klaral oli mahukas kõvaketas. Heinrich pani tuhvliid jalga ja sõi kartuleid heeringakastmega. Tema andmebaasides oli jälgi ammu kustutatud informatsioonist. Seal oli midagi ka heeringakastmest. Need jäljed tekitasid tema epidermisel kergelt kihelust. Klaral oli roosa hommikumantel.

Toomas oli nagu Heinrich. Antropoloogilised erinevused ei tulnud arvesse. Ta külastas erinevaid kohti ja sõlmus kõikvõimalikesse sõlmkirjadesse. Olid meremehesõlmed, olid umbsõlmed. Mõnikord olid lahti libisevad aasad. Tooma seos Klaraga pole tuvastatud.

Heinrichi ja Tooma maailma läbisid jõujooned. Heinrich jälgis uhkusega elegantset sinusoidi, mis näis ühendavat tema ja Tooma koordinaatpunkte. Hommikuti lõi ta selle lapiga läikima. See oli tugev side. Kuid Heinrich eksis arvates, et Tooma koordinaadid on $x57,93-y27,82$. Tegelikult asus Toomas punktis $x54,17-y87,34$ ning nende ühendusjooneks oli hoopis lõpmatusse suunduv halliksvärvitud parabol. Sestap signaalid, mida Heinrich registreeris Toomale kuuluvatena, pärinesid teadmatuses ja kandsid vaid dešifreerimatut müra.

Paar tundi pärast paasa pühi keeras Heinrich oma töölaual valguse mõnusaks ning klikkis välja informatsioonilaama, mida ta oli pealkirjastanud Tooma nimega. Andmepadrikus hakkasid aimduma seosed, kuid kuhu kuradi kohta viisid hargnevad paelad, ei andnud üles otsida. Heinrich eraldas sümboliterühma, mille ta dešifreeris mõistena *heeringakaste*. Selle kõrval võis aimata mitmeid täpsustavaid fraase.

Heinrich hakkas kirjutama monograafiat, mis käsitles Toomast ja tema sõnumit. Klara tõi Heinrichile kartuleid heeringakastmega.

MEISTER

Ma söön saia. Minu hambad on viletsad ja huuled lõtvunud. Saiapuru pudeneb rinnataskusse. Tasku saab täis ja hakkab üle ajama. Kui saiakübe maha kukub, koosneb tema teekond mitmest vaheetapist. Ta põrkub voldilt voldile, mõtiskleb, kas peatuda või rännata edasi. Ta võibki oma teekonnal pidama jääda ja mõne õmbluse varjus rajada oma kodu. Ta võtab siis naise ja külastab naabreid. Ettevõtlikumad jõuavad põrandani, kuid see saab neile tavaliselt saatuslikuks. Nad tallatakse pehmesse vaipa ja me ei näe neid enam kunagi. Vaid nutikamad kogunevad väikestesse kuhilatesse minu selja taha langevasse varju. Olles saavutanud eesmärgi, nad rahunevad ja veedavad oma päevi kogukondlikus ükskõiksuses. Kõige sümpaatsemad on mulle siiski kahvatud kübemed, kes isepäistena väldivad omasuguste seltsi ja lebavad rahunenult ja lõtvunult tugitooli nurkades või kinga ja soki vahelises niiskuses.

Meeldivamad pudemed hoian ma alles. Ma olen viimasel ajal hakanud talletama kõike, millel on õpetlik tähendus. Ma korjan üles mõttekatked, mis ei suuda kuhugi haakuda. Ma jälgin oma varju ning püüan meeles pidada eriskummalisi kujundeid, mida see moodustab. Minu liigutused pole enam nii kindlad nagu varem. Paitan üle pähklipuisse laua ja hõõrun saiatükikesed kogemata oma varju sisse. Jään nukralt vaatama pikki ja inetuid rebendeid. Varju parandamine on alati tülikas ettevõtmine. Pole enam õigeid meistreid, tihti kasutavad nad kõlbmatut materjali. Ma püüan jätkuvalt olla korralik, kuigi sellel pole enam tähtsust, ma ei käi kuigi sageli väljas.

Kui mu vari oli veel õrn ja läbipaistev, sõitsin hommikuti Margareta ukse ette ja me tegime pikki jalutuskäike. Me peatusime sildadel, turuplatsidel ja jõekäärudes. Meil oli rääkida paljudest asjadest, me kasutasime järjest pikemaid sõnu. Mahtukoguvate sõnade vahelt kadusid kirjavahemärgid, nende algused ja lõpud põimusid ringmänguks, milles hilinenud osalejad ei suutnud enam ruumi leida. Me laotasime lina sükomooripuu alla ja aetasime sellele korvid ning kokkupandavad toolid. Tikitud voltidesse hakkas pudenema väljaütlemata sõnu ja lausejuppe. Lahkudes ma pühkisin need hoolega kokku ja pakkisin väikesesse pruuni kotti. Pakkematerjal oli mul alati kaasas. Mingil hetkel oli mu tuba neid kotikesi täis. Ma olin liialt pealiskaudne, et seda kõike süstematiseerida. Pakid vedelesid toolidel, aknalaudadel, kellakapis. Tihti nad purunesid ja sõnad jooksid sipelgatena laiali. Ma leian praegugi tookordseid ütlemata sõnu vanade pintsakute taskutest või voodri vahelt. Kuid tõtt öelda ei oska ma nendega midagi peale hakata ja ma pistan nad tallele mõne teise kuue taskusse.

Ärge arvake, et ma olen inimene, kes elab minevikus. Mul on suured plaanid. Ma nihutan kaste ja ehitan riulitest oma tuppä kitsaid käike, mis hakkavad lõppema sumedate nurgatagustega, kus olen kaitstud. Need käigud hargnevad ja liituvad, tulevad samasse kohta tagasi. See on keeruline, teiste jaoks läbimatu muster, milles hakkab orienteeruma kinnisilmi. Mul pole vaja pudistada põrandale mõtteid, et leida nende abil tagasiteed. Mõtted ei vii kunagi tagasi sinna, kuhu nad lubavad.

Hiljuti sain kirja Margaretalt. “Meister”, kirjutas ta, “teie sõnadest tõusnud tõde kiirgab senini minu silmis.”

SIMEON

Simeon tegi veerand jalapühkimisliigutust ja sisenes hotellituppa. See oli koristatud. Nagu juba seitse päeva järjest, oli tuba tema õhtusel saabumisel transformeerunud algsesse umbisikulisse seisusse. Vahetatud käterätt rippus veatus sileduses, sellel polnud tema näo survejälge. Käpuli laskudes oleks ta võinud veenduda, et tema epidermise pudemed olid põrandakattelt tolmuimejaga eemaldatud. Kušet pakkus dušši all töödeldud call-girlina oma teenet, kuid oli silmnähtav, et selle mälu oli tühjendatud Simeoni seitsme öö unenägude muljumissoojusest.

Simeon viskus mööduka vägistaja agressiivsusega tugitooli. Viisaka kirglikusega kooldus see tema tagumiku negatiivvormiks. Simeon ei lasknud ennast petta. Ta ei usaldanud tooli mälumahtu.

Eile oli ta siin istunud, sõrmed ebasümmeetriliselt toetumas käetugedele. Teda oli hakanud häirima pedantne süsteemikindlus, millega kunstnelkidega lillevaas oli asetatud madalale kapile. Vaasi telg lõi kapipealsega punktis a, millest kapi nurkadesse c, d, e, f tõmmatud kujuteldavad lõigud ac, ad, ae, af suhtusid omavahel nagu arvud 3-3-5-5. Simeon oli sündinud 03. 03. 55. Ta nihutas vaasi kolm sentimeetrit ettepoole. Täna oli vaas endisel kohas tagasi.

Simeon jäi mõttesse.

Simeon tõstis, tõstis maha seinal rippuva pildi ja sõlmis selle taga oleva nõõri 3,5 sentimeetrit lühemaks. Ta asetask pildi seinale tagasi. Nüüd rippus see natuke kõrgemal. Seda nad kuradid küll ei märka tagasi panna – mõtles Simeon. Ta oli jätnud oma jälje sellesse linna.

FRA ANGELICO

Seinaorvas kitsa tänava ääres seisis Madonna. Miks ja kunas, pole tähtis. San Marco kloostri seinale tänava vastasküljel oli katkendliku kriidijoonega joonistatud Fra Angelico kühmus selg. Benozzo, üleannetu õpipoiss, oli meistri langetatud tonsuuriga kuju visandanud kilpkonnaks. Ainitine kriidipilk oli pandud vaatama Madonnat. Härrad ja proudad sõelused edasi-tagasi ega märganud midagi. Igaühel oli mõelda omadele asjadele. Madonna rippuva rüü voldid mõtlesid, kas muutuda marmoriks või mitte. Laps Madonna süles mõtles, kas saada Kristuseks või mitte. Fra Angeliko kriidikuju ei mõelnud, ta nägi hoopis nägemust.

Meister nägi ennast arglikul sammul väljumas kaarjast ukseavast helesinisesse kõiksusse. Helesinine muutus helesinisemaks, aina helesinisemaks. Kuldsed sähvatused tihenesid tornideks ja ingliteks. Noor naine kummardus. Kohast, kus oleks võinud olla laps, lähtus nägijaks tegev valgus. Fra Angelico tundis, kuidas kiirgus läbib teda, lahustades viimase liha kriidijoonete vahelt.

Meistri kriidikujutis ajas ennast sirgu. Ta tõstis kahe käega enda kohale maalingu, mida ta oli näinud.

Laps Madonna süles ohkas. Tal ei jäänud muud üle, kui saada Kristuseks. Ta asus oma kohale Fra Angeliko maalil, mille nimi oli "Tähtede madonna".

Fra Angelko tõmbus oma kilpi ja jäi ootama igavikku.

Ära kunagi sodi seintele, sa ei või teada, mis sellest saab!

2.

TREPID HISPAANIA VÄLJAKUL

TREPID HISPAANIA VÄLJAKUL

Ma olen trepiusku.

Ma jagan ajaloo kahte lehe. On olnud aegu, mil hardumusega rajati esinduslikke paraadtreppe. Trepid Hispaania väljakul. Tikali templid. Uhkete losside südameks olid marmorjumalaist palistatud trepistikud, mille laiuvatel käändudel võis peatuda, puusad maaliliselt pöördes. Troonisaal taandus treppide tagakambriks. Mulle on hingelähedased ajad, mil trepid said eksistentsiaalseks müsteeriumiks. Hispaania väljaku trepid polnud selleks, et nende kaudu minna. Nad olid kohaks, kus olla.

Treppidel on inimesed rohkem nemad ise, seal ununeb tubade lamedapõrandaline väiklus. Kui oleks käepärast peegel, võiksime märgata, kuidas seal toimuvad meiega kummalised muutused. Meie näojooned korrastuvad ja nahk omandab siidise läike. Meie rõivad kohenduvad avaramaks. Kohtumised treppidel salvestuvad kirkamalt, neist võiks kirjutada raamatuid. Treppidel siseneme ülimuslikku aeguumi.

Sardiinia rannakaljudel keris kõrgustesse lugematute käändudega kitsas trepp. Poolel teel jõudsin järele vanale hingeldavale dominikaanlasele. Ta ütles, et kord aastas rändab ta siia, et tõustes kaljuservale rõõmustuda järkjärgult avanevast vaatest. Üleval kohtasin oma reisikaaslasi, kes olid sõitnud autodel mugavat ringteed.

On kustunud ajastuid, mil ununeb treppide võlujõud.

Ma olen uurinud asja ja saanud jälile liftiehitajate vandenõule. Neljapäeviti kogunevad nad mahajäetud katlamajades, et marsse lauldes töötada kadu majasteetlikule astmetel kulgemisele.

Sõites liftiga me ei osale ruumi pidulikus transformeerumises, me võõrandume kolmemõõtmelisest kõiksusest. Me langeme letargiasse ühel tasandil, et ärgata teisel – nagu ulmefilmide ajas külmutatu.

Tänapäev on pimeduseajastu. Trepid on alandatud raudustega varuväljapääsudeks liftišahtide kõrval. Kui televiisor näitab treppi, toimub seal ülepea põgenemine kurikaelte eest või visatakse keegi käkraskaela astmeidpidi alla.

Mu süda on haige ning treppidel liikumine on saanud vaevaliseks. Kui ma vahest julgengi tõsta jala astmetele, liigun kontrollitult hingates ja samme loendades.

Ma näen unes seksi Patkuli trepil.

TAGATREPP

Suurtel majadel on tagatreppe, kuhu tullakse poriste jalgadega. See on treppide saatus. Harva aga teatakse, et tagatrepid on seedetraktina tundlikud. Nende limased seinad peidavad retseptoreid, mis valuliselt reageerivad tundetule käepuudutusele, astmed salvestavad kaksteistsõrmiku voltidena ärevaid teateid tallavatest jalgadest. Häiresignaaliid jooksevad särisedes mööda käsipuid, sundides trepi lõpus asuva rauast pööninguredeli konvulsiivselt väänlema. Spasmid, saanud alguse katuseaknast, laskuvad korruselt korrusele, saates kutsumata külalise lõpuks paukuva ukse kaudu hoovikividele.

Aja jooksul muutuvad tagatrepid prostituudi tupena tundetuks. Astmed kalestuvad, korvas värviga ukсед jäävad ripakil ingedel paokile. Laiaks tallatud suitsuotsad rajavad mademetele oma alalise elupaiga. Nad sõlmivad sõprussidemeid ning käivad teineteise juures kirumas tubakast pakatavaid tõusikuid. Trepp jääb tühjade akende pilgul vaatama maailma, ta pöörduv endasse ega võta sündmusi sündmustena. Kui palju te ka ei lisaks seintele grafiiteid ja loobiks kärvanud rotte, ei pane trepp seda enam tähele.

Kaarel asutas Tagatreppide Päästmise Ühingu. Tal oli andunud mõttekaaslasi, neid, kellel kodus kapis paar lõhnastatud nahktaldadega kingi. Pigistavad kingad ärahõõrutud jalgadel, kõndisid nad mööda tagatreppe, alailma puhastades kontsade külge kleepunud koerasitta. Kriimustusteta kontsade hellitavalt õrn puudutus pidi vallandama põhjuste ja tagajärgede pika ahela, mis lõppkokkuvõttes viinuks taassünnini.

Kumu Martini tegevusest jõudis uhkete paraadusteni. Nad aetasid tagatreppide ette peegelklaasist pöörduksi, kuhu Martini jüngrid jäid lõksu igavesti pöörlema.

Ja kui nad ära surnud pole, pöörlevad nad tänaseni.

LOUIS EI-TEA-MITMES

Rihmad, pandlad ja tekid tema hobustel olid rasked. Seal leidis keeruliselt treitud ülekuulatud pulki, pitse, käokelli ja pletitud käsuliine. Hobused mõistsid, et nad osalevad ajaloos ja käitusid väärilt. Teenrid lähenesid ühel jalal hüpeldes, kandes vaagnatel kalkuneid. Kitkutud nokkadedest purskusid vulisevad veejoad, need vonklesid ja liitusid hõbedaseks ojaks, mis sidus vesiroosiseid tiike. Kui Louis Ei-Tea-Mitmes tegi aasal oma menuetisamme, lehvis tema lakkide vari oja kaldast tammesaluni.

Tammede ääres oli triibuline telk, milles istus Minerva.

Minerva oli kohale palutud, et hõljuda ja teha liigutusi. Tema sukastatud jalaastumistest sündis kaarduv balustraad ning tiigid muutusid neljakandilisteks. Pisisammude jadast olid tekkinud laiuvad trepid. Siiasinna oli ta kükitanud paviljone. Helendus Minerva säärtest väreles ikka veel silmapiiri taha kaduvatel pilvedel. Taevas oli natuke teist värvi, kui tänapäeval, see oli rohekam-sumedam-sinisem, või mingit hoopis muud tooni. See värvisegu oli täis loomi, kes puhusid pasunaid ja kandsid kilpe. Puude võrad olid taeva taustale graveeritud meistrikäega.

Kõik oli superklass. Kui Louis Ei-Tea-Mitmenda vari libises üle valgete balustraadipostide, kostusid klavessiinihelid. Daamid tõmbasid kõhu krousi ja kangestusid madalas reveransis. Majordoomus tõi Minervale kuldsel kandikul Louis Ei-Tea-Mitmenda taskurätiku.

Minerva võttis arved kokku, helistas dispetšerile ja hõljus täitma järgmist tellimust.

BENVENUTO

Tookord tehti valmis ka igasuguseid muid kohti. Mõni koht tehti selleks, et hirmutada, kui vaja läheb. Maa sisse peideti õliseid tünne, torkivat rauakolu ning ahistavaid tänavaid. Saabus õige aeg ja kogu see kupatus tiriti pahupidi pävavalgusesse. Tehti valmis kõik asjad, mis tulema pidid. Kui asjad valmis said, tehti kursused, kus õpeteti, et ilma nendeta ei saa olla.

Kui Benvenuto Cellini sündis, polnud neid asju veel üles leitud ega kursusi peetud. Kui suri, siis ka mitte. Võib öelda, et need moodustasid latentse, peidetud tuleviku, millest maestro Benvenuto polnud aimu. Benvenuto ise arvas, et tal on aimu kõigest. Sestap tegi Benvenuto omakäsi asju. Benvenuto voolis, puuris ja poleeris. Asjad olid kullast ning nende sangadel ja vormipaisutustel sibilis ilusaid poisikesi ja jumalannasid. Nad olid edevad ja kippusid kullast hõlstide lehvides lendu tõusma. Benvenuto pidi lennuhimu tõkestamiseks oma töötoa aknad luukidega sulgema. Valitseja sulatas jumalannad ja poisikesed müntideks, sest sõda tahtis pidamist. Siis tellis ta Benvenutoolt uusi asju, mida võis uuesti sulatada.

Benvenuto oli paras lõõmamees. Kui Benvenuto tegi jõrisevat häält, kõlas see heksameetrites. Kui Benvenuto kargas poisse või tüdrukuid, lendas akantusetükke. Vein kulises temas sisse ja välja ning pani jõeveod kohisema.

Ärasulatatud jumalannad ja poisikesed jäid aga lendlema. Nad parvlevad tänaseni maa seest välja vulpsanud pilvelõhkujate kohal ning istuvad torkivate raudmastide tippudel. Vahest juhtub, et mõni vaevatud lits neid näeb.

Kui jood veini, lähed poisi või tüdrukuga, püüa olla samasugune, nagu Benvenuto - siis pannakse ka sind kõrgusse pöörlema ja ora otsa istuma.

VARJUD JA LÕVI

See polnud mõeldud minu kõrvadele, kui minu vari ütles Anni varjule: sinust on alles jäänud vaid sinu nārune vari! See oli ülekohtuselt öeldud. Anni on kokku pandud parimate standardite alusel ja tema vari on olnud piisavalt arukas, et seda ära kasutada. Anni vari on tihke ja voogab bluesirütmis. Minu vari oleks pidanud ütleva: sinust on nii pehme üle libiseda! Asi on selles, et varjud on armukadedad.

Istudes McDonald'sis libistan oma käe üle Anni varju saiapurusel laual.

Mulle meeldib jalutama minnes oma vari nõõri otsas kaasa võtta. Loojuva päikese kiirtes jään tihti seisma tammepuust uste ette, kustkaudu mul pole kunagi lubatud siseneda. Ma lasen oma pikaks kasvanud varjul puudutada vaskseid linke ja lukke. Ma varjutan lukuaugu ning salastatud esiku tolmuses õhus lülitub välja peenike valgusekiir. Tükike minu varjust langeb pehmetele vaipadele, segunedes maja sumedate pooltoonidega.

Mõned võtavad kaasa koera või tüdruku. Uskuge, parim on olla oma varjuga. Kui mitte just lahustuda Anni varjus. Anni vari ei hooli kellestki ega millestki, ta ei märka kohti, kuhu langeb. Tema läheduses löövad möödujate varjude tipud pragisedes helendama. Kui Anni vari libiseb üle värskest sadanud lompide, jäävad nendele vikerkaarevärvilised laigud.

Ma soovin, et minu vari kõike seda märkaks. Nad võiksid kõrvuti langeda Palazzo Ducale marmorseinale. Tiivuline lõvikuju teaks siis sellest jutustada. Nad nihkuksid vaikselt teinetisele lähemale. Esimesest kontaktist lööksid mõlema kontuurid purpurselt võbelema. Nad sulaksid üheks. Meil oleks siis üks vari, mida võiksime kordamööda kasutada.

KOGUJA

Mul on kodus kappide kaupa nukke. Läbi klaaside peegelduse aimdub tõstetud ja langetatud käsi, avatud silmi ja siniseid paelu. Nukkude ihuliikmete külge kinnitatud liigutamismõõrid on hoolikalt silutud ning üles sätitud viisil, mis välistab sõlmemineku. Elus peab kõik olema korras.

Igal hommikul joonistan neile uued näod. Nende elulood pole enam täpselt samad, mis eelmisel õhtul. Paljudest neist on säilinud vaid mõni jalg, sokk või lainetekohin. Mõned on salapäraselt kadunud, jättes alles vaid jahtunud istumisjälje tolmusel riiulil. Kohalejäänud ei tee asja märkamagi, nad vaatavad ükskõiksel pilgud aknale kleepunud märgi vahtralehti.

Nukkude liigutused algavad kriginaga. Seda häält teeb neis ärkav mälu. Nõõrid, mis ühendavad nende käsi-jalgu minu sõrmedega, hakkavad tõmblema ning panevad mind kaasa liikuma. Nad pole eriti hoolivad, pidevalt löön ennast vastu kapinurki ning ümberkukkunud toole. Mõnikord on nad heatahtlikud. Me läheme kööki, istume aknalauale ja sööme moosivõileibu.

Kui mõni nukk on ülevoolavas hingeseisundis, siis suunab ta minu sammud laua äärde ja paneb mind mõne osva nõõritõmbega istuma. Ainitise pilguga hakkab ta dikteerima mulle lugusid. Üleskirjutatud lood kuhjuvad virnadesse ja ma tõstan need kapipealsetele tolmuma. Kaustade lisandudes jääb nukke järjest vähemaks. Nad muutuvad sõnadeks, pudenevad lehtede vahelt välja ning kanduvad tuulega üle katuste.

Õhtuti, kui meelde tuleb, puhastan rinnaesise moosiplekkidest ning tohterdan kriimustused. Nukkude seedimine pole alati korras ja ma pean nende puhtakpestud lappe riputama aknale kuivama.

Täna hommikul ma ei mäletanud, kuhu nurka olin oma nukukapid lükanud. Tähelepanelikul silmitsemisel avastasin oma küünarnukkidel, pahkludel ja kuklatagusel metallaasad, kuhu on käepärane sõlmida nõõre.

VARJUD MCDONALD'SIS

Ehk märkasite eespool sõnu, et laud McDonald'sis oli saiapurune. Teadsin, et minust kirjutatakse säärane lugu ning püüdsin asju vastavalt korraldada. Istusin McDonald'sis, ajasin käe taskusse ja külvasin peotäie pudistatud saia läikimalöödud lauaplaadile. Enamus saiast pudenes põrandale. Lendas kohale Põhjakotkas ja hakkas raasukesti nokkima.

Olin kohal, et oodata kirjanikku.

Kirjanik tuligi, karusnahka kraega hõlmad laiali. Kirjaniku massiivne vari laskus üle pooleteise ruutkilomeetri. Varjust jäid paistma vaid linnamüürid ja nokkimata jäänud saiatükikesed. Kirjaniku enda pea jäi valgusse hiilgama. Põhjakotkas muudkui hüples mööda kirjaniku varju looklevat serva ja küünitas saiatükide järele. Tal oli McDonald'si märgiga põll. Olin kuulnud, et tal on teenistusruum hoone teisel korrusel.

Ootasin, et midagi juhtub. Kirjanik ja Põhjakotkas vahetasid üle minu pea juhulauseid. Ma läksin närvi ja koristasin oma varju koomale. Ei maksa ennast kunagi seada kuulsustega ühele pulgale. Magus igatsus millegi suure järele muutus järjest valusamaks. Hakkasin lahti lappama oma hingel lasuvaid varjusid, kergitasin ühte, siis teist ja kolmandat. Tahtsin neid näidata kirjanikule. Äkki tundusid nad kohatute ning labastena. Lõin käega ja viskasin nad oma paigale tagasi - alguses ühe, siis teise ja kolmanda. Kirjanik istus külitsi ja oli unustanud ennast vestlusse iseendaga.

Kirjanik korjas oma varju nagu nooda kokku. Sellesse jäid möödujate õlad, valik kõrvu ja vabariigi aurahasid, kõnniteede piirdekivid, kangialuses kasvavad nõgesed, ukselingid, õllepudelikorgid ja võõraste varjude räbalad. Kirjanik kogus saagi portfelli. Ta keeras Põhjakotka ajalehepaberisse ja toppis selle kõige peale.

Siis mõistsingi, et kõik oli rajatud valele. Tõde on selles ja ainult selles, et McDonald'si saiad ei pudene. Lauale pudistub hoopis kogu see tšank, mis oli varjunud kahe saiapoole vahele. Laudadelt võib leida majoneesitilku, salatiribasid, kotletiveerandikke. Tänapäeva halastamatus valguses on varjust väljakoormine ohtlik - sa võid pudeneda prahiks mööda treppe ja põrandaid.

HOMAGE TO NIKOLAI TRIIK

Keedetud kartulid kukkusid pehmetele idamaistele vaipadele. Briljantides daamikäe raage liigutus eraldus saalis askeldavatest varjudest. Inimesed liikusid siia-tänna. Läkivaks viksitud kingakontsad said laialitallatud kartulitest pudrused servad. Kõnejupid pörkusid tennisepallidena siidiga kaetud seintelt ning tabasid lihvitud lühtreid. Tuled hakkasid värelema.

Kunstnik suundus treppidele, need olid selles majas võimsad.

Kunstnik istus Põhjakotka selga ja nad lendasid elavalt vesteldes tõusva päikese poole.

DIDEROT

Denis Diderot oli sündinud 5.oktoobril 1713. aastal. Surema pidi ta 30. juulil 1784. aastal. Ta ei teadnud seda veel ja see teadmatuse pani teda muretsema. Muretsemise vaheaegadel kirjutas ta "Entsüklopeediat". Kui veel aega üle jäi, siis ta sõi, jõi ja kabistas naisi. Rousseau tuli ja ütles: Denis, sa oled jälle loodusest eemaldunud. Diderot ütles: Jean-Jacques, sa oled jälle elust eemaldunud. See oli Rousseau matustel.

Diderot sõitis tõllaga koju.

Tal oli jäänud elada kuus aastat surematuseni.

Ta ei mäletanud, millal oli esimene kord, kui ta märkas endas arenevat surematust. Ta oli lõiganud küüsi. Äralõigatud küüneribad säilitasid kangekaelselt elutunnuseid ning vingerdasid laiali. Diderot oli põlvili vaibal roomates püüdnud neid kokku korjata. Tema ekskremendid omandasid kummalise voolavuse. Sama oli sõnadega. Nad võtsid kätte matkakohvrid, istusid tõldadesse ja hakkasid kolistama mööda Euroopa teid. Vahest tulid nad katkututena ja räsitutena tagasi.

Siis ta märkas, et spermat immitses kõigist tema nahapooridest. Igasugused asjad tema ümber hakkasid rasestuma. Kõige sagedamini juhtus see raamatutega. Ta püüdis paljunema panna kuldluidoore, kuid sellesuunalise aretustöö tulemused jäid kesiseks. Kuninglikule profiilile mündi reversil andis pärilikkus tema ilme.

Progresseeruv surematuse polnud peatatav.

Köögitüdrukul oli Dideroti pidevast surematusest kõrini.

Kui Diderot suri päriselt surematuks, võttis köögitüdruk kapist teisikud, mida Diderot oli aegsasti enda järgi paljundanud ja deponeerinud need kõikidesse maailma vahakujumuuseumitesse.

MATISSE

Matisse seisis oja ääres, üks jalg ühel, teine teisel kaldal. Ta oli suur mees. Ta oli Tartu Kaubamajast ostnud uued tossud. Tossud olid eest roosad, tagant aga türkiissinised. Matisse vaatas majasteetlikul ilmel kauguses laiuvaid künkaid ja metsasalusid. Matissei'ks olemine oleks ka mulle meeldinud.

Lasin vanni vett täis ja ukerdasin ennast seisma, üks jalg vanni ühel, teine teisel äärel. Värvilisi tosse mul polnud, kuid midagi tuleb jätta ka kujutlusvõime jaoks. Peamine on hing. Hinges oli mul tohutult palju ilusat, mida oleksin võinud Matisse'i kombel maailmaga jagada. Ma olin asetanud vette igasuguseid värvilisi asju.

Cezanne tuli uksest sisse. Ta oli kade.

Panin pudeli lauale. Cezanne jäi purju ja ütles, et temale meeldivad pigem koerad. Mõistsin, et temas kõneles genius. Tõstsin koera vannist välja, nagunii oli see juba tükk aega vees rabelenud. Karvad olid seljast lahti ligunemas. Tundsin, et mu hääl on haukumisest kare. Cezanne lõi koera jalaga ukse taha ja ütles, et ma olin valesti aru saanud. Kraapisin ukse uuesti lahti. Cezannei püksid lõhnasid tubaka ja sperma järele. Matisse'i püksid olid valgest pleegitatud linasest.

Ei tea mitmendat korda elus seisin jälle valiku ees.

Matisse'iks olemisel on see häda, et tuleb kogu aeg Cezanne'ist aru saada.

MINU KUULSAD HOBUSED

Ma karjatan kuulsusi nagu hobuseid. Nad lasevad mind oma latrisse, kus ma võin neid harjata ja mõõta nende kapjade übermõõtu. Nad norsatavad rahulolust ja seavad ette külje, et neid sügada.

Mul on palju kuulsaid tuttavaid. Nad suhtuvad minusse respektiga, sest teavad, et olen ka nende kuulsate tuttavate tuttav. Kuna neid on palju, käsitlen neid paratamatult masstoodanguna, mille puhul individuaalsus tähendab defekti.

Kogenematule silmale on kõik kuulsused erinevad. Pole kerge tungida olemuseni ja märgata sarnasuseid, mis nende naha all vonklevad. Illusiooni kordumatusest soodustab ka meie poolt kasutatav alt-üles vaatenurk. Me ajame pea kuklasse, meie kulmude kohale võivad võimendunult rippu jääda kuulsuse erinevad kehaosad. Samas midagi muud temast jääb rakursi tõttu märkamatuks või kinnistub harjumatu positsioonile.

Minul, kui asjatundjal on neid raskem eristada, seetõttu olen vales kohas hüüdnud valesid tervitusi. Õnneks pole kuulsused neid eksimusi märganud.

Mul on minu kuulsustega kokkulepe, millest nemad ei tea midagi. Igal teisipäeval möödun nende udest ning skandeerin ergutavaid hüüdlauseid. Inimesed seisatuvad ning teadmine sööbib nende peanahka. Nad lähevad koju ja ütlevad: ah, kui kuulus ta on! Nad seostavad mind kuulsaks saamise riitusega ning ostavad mulle õlut, et küsida, kuidas on kuulsuste tervis.

Kuulsuste psühholoogia on ületähtsustatud. Nendega tuleb käituda lihtsalt, kuid veenvalt. Nad tuleb viia stardijoonele ja pista neile pihku šampuseklaas.

Kuulsustega lävimisel tuleb tunda ohutustehnikat. Soovitav on neile läheneda selg ees, siis ei pääse nad teile otsa vaatama ega tunne kohustust teha nägu, nagu äsaks kabjaga. Kogemuste kasvades võib kasutusele võtta ka teisi lähenemisviise. Siiski on hirmud liialdatud - tavakuulus teile peale ei astu. Igaks juhuks on mõistlikum vaadelda kuulsusi professionaalide vahendusel.

Kuulsuste tõuaretus alles hakkab saama täpisteaduseks. Asja teeb raskeks, et kuulsused ei paljune laboratooriumis. Ebaefektiivseks on osutunud ka nende reprodutseerimine tavatingimustes. Paremaid tulemusi saavutame hoolsalt tarastatud jooksuparkides maaliliste järvede, glamuursete mägede ja täissuissetatud urgastega, kus kuulsused on ühteageu vabad ja valvatud. Ma püüan alati olla sündmuskohal, et koguda

kuulsuste spermat. Ma pakin selle kotikestesse ja müün nendele, kes pole ükskõiksed.

Pole midagi halvemat kuulsusest, kes ei vasta kehtestatud standarditele. Vaatamata tõhustatud aretustööle pole nende esilekerkimist senini õnnestunud vältida. Neid saab vaid rajalt maha võtta.

Ootan tellimusi asjakohasteks loenguteks ja seminarideks.

HEA JA HALB

HEAD ASJAD

Hea võib olla vaid see, mille kohta pole liialt sageli korrutatud, et see on hea. Heal pole nime. Ühel hetkel katab hea sind noodalinana ja sa oled tema käes vangis. Ole tark vang, karda priiust.

Head asjad on on tihtipeale kergelt roiskunud. Juustud. Vanad pragunenud maalid. Kuningamantlite väljapleekunud karmiinpunane. Varisevad tornid. Tallinna kilud. Vanad sõbrad, kellest on ammu kõrini ja kelle ihuliikmed värisevad. Nende seltsis unustame uute tuttavate surmigavuse.

Põlispuud, mis on näinud liialt palju, et meilt liigse kohinaga tähelepanu lunida.

Tuulelohed pilvitus taevas. Sein, mida oled äsja värvinud.

Hea on hetk enne ristteed, kui sa pole otsustanud, kummale poole pöörata. Sa sulged silmad ja põrutad otse. Süütud tüdrukud, kelle valikunuppudele pole veel klikitud. Hoidu seda tegemast.

Hea on siis, kui küsimusi on rohkem, kui vastuseid. Määramatus. Hea on siis, kui head on natuke vähem, kui et oleks hea.

Vältimatult vajalikud on vastikud tegelased, keda kaifime mõnuainena selleks, et mõista enda paremust. Katastroofid kusagil kaugel.

Hea on kõditada ennast varvaste vahelt. Sealjuures on inimesi ja koeri, kes oskaksid seda paremini. See võib olla hea või halb.

Tegelikult on see kõik jama. Hea konstrueerimine on lihtne. Tuleb võtta pool tsentnerit inimliha, nahka ning luid, lisada sellele paar tonni hästilaagerdatud hinge. Kui hinge on piisavalt, võtavad nahk, liha ja luud imelise kuju. Kõik jäävad seisma ja imestavad, mis juba iseenesest on hea. Kui sul eriti veab, siis valguse sumenedes märkad silmi, mis kiirgavad küsimusi. Veel kraad rohkem vedamist ja sa leiad endas oskuse nendesse silmadesse vaadata. Kui aga oled sündinud lausa õnnesärgis, märkad, et sinu elupaigaks saanud silmade küsimised on tegelikult vastused sellele, mida tahtsid teada hea kohta.

See, mis püsib. See, mis muutub. Mõttetud asjad. Hea on see, kui hinges on rahu.

Rita

HALVAD ASJAD

Halvad on asjad, mille kohta pidevalt öeldakse, et need on head.

Halb on liiga kaua oodatud hea. Halb on liialt kaua kestnud hea. Halb on hea, mis on tulnud liiga kergelt kätte. Pruudiloor, mis laotatakse vanatüdruku kirstule. Tort kivistunud kreemiga. Puult kukkuvad õunad, mis matavad sind elusalt.

Halb on raamat, mis annab vastuse kõigele.

Halb on kõik, mis on liiga värske. Äsja õpitud teadmised. Süütud neitsid, kes on teadmatuses neisse kolima valmistuvast deemonist. Kingad, mis pole veel kooldunud jala järgi.

Valu, valu, valu, valu.

Mõned näevad ränka vaeva, et konstrueerida halba. See on mõttetu pingutus. Enamus halba tehakse hea nimel. Halba pole vaja külvata, see kasvab ise. Halva kokkupanemine on lihtne, selleks tuleb loobuda mõtlemisest. Halb läbib kõike, ka head. Halb on vanem, kui hea. Halb on huvitavam.

Halb on see, kui silmad vaatavad sinust mööda.

See, mis püsib. See, mis muutub. Mõttetud asjad. Halb on see, kui hinges on rahu.

Mina ise.

MINA

Nüüd kirjutan ma endast, päris endast, mitte tollest ettekujutatud minategelasest, keda mulle on meeldinud solgutada läbi absurdisuppide. Kuigi ka see hädaaju kannab parajal määral minu näojooni.

Minu elus on olnud hetki. Hetked on verstapostid, mille järgi mõõdame eksistentsi. Hetked on samavõrd kahjustatavad, kui kivist raiutud tulbad. Nad võivad kasvada võssa või uppuda laugastesse – muutes elu mittejälgitavaks. Kuid nad võivad saada ka tuletorniks. Inimene on õnnelik, kui sellel tulepaagil põleb tema ise. Kui tal veab, siis sprinklerid ei käivitu.

On hetki, mille võim seisneb kordumistes. Pidagem meeles – kordumine ei tähenda alati rutiini.

On sündmusi, mis moodustavad morsesignaalide sarnase jada. Nad korduvad nädalast kuudesse, kandes oma järgnevuses sõnumit. On suveöö. Läbi avatud akna hääbuvad koolilõpetajate hõiked. Taas kogen ilmutuslikku äratundmist. Ma ulatun läbi aegruumi puutuma midagi sellist, mida veendunult tean kui endale kuuluvat, kuid millega kohtumine pole paraku mahtunud minu ajalisse elukäiku. See on välgusähvatuses avanev teine tegelikkus, milles ma pole kunagi viibinud, kuid mida ma tunnen viimase üksikasjani. Ma puudutan sind ja meid haaranud rauguses avaneb minu jaoks äkki midagi rohkemat kui preagune hetk. Selles vallandub valuliselt joovastav äratundmine teispoosusest, mälestus naisest, keda ma oma teadlikus elus pole kohanud, kuid kellest ma äkki tean kõike. See on plahvatuslik õnne kaemus, mis ulatub ajastute ja elude taha ning seostub sinuga aegadest, kui meid polnud. Äkki oled sa siin, samastudes iseendaga. Ma mäletan selgelt teda, seda aegadetagust, tema keha kumerusi, tema hõrku harjumusi, temast lähtuvat aurat. Ma mäletan buduaari, kus olime. Mu käed mäletavad tema nahka, minu nahk mäletab tema käsi. See vaikne hingamine, need silitavad liigutused meenuvad valuliselt ja vastuvaidlematult. Kõik meenub, nagu taastub mälu pärast pikka haigust. Kõik tänane kordab seda, mis toimus enne aegade algust. Ringi otsad sõlmuvad. Tänane ja olematusest pärinev ühilduvad.

Ma pean olema ettevaatlik, kujutlus on salakaval ja seab üles lõkse. Võiksin manada ette tarkusest kalestunud teadjanäo ja väita, et kardinat tagant on astunud valgusse unustatud tekst Stendhalilt, Balzacilt. Või on meenunud puberteedia verekohin kõrvades. See pole siiski usutav. Kogu situatsioon on välja joonistatud teadja käega. Puberteedi aja nägemused ei saanud toetuda kogemuspildile, mida tookord lihtsalt polnud. Isegi praegu pole - minunimelise isiku mäluarhiivis pole sedalaadi sissekannet, mis võinuks inspireerida toda ootamatult ärganud mälestuspilti. Või on naine, keda ma armastan, tulnukas teispoosusest? Minevikust? Kuid kes olin siis tookord mina? Ma ei mäleta muud, kui et ma mäletan.

Ma olen kirjutanud sellest, nime nimetamata, kartes peletada lummust. Ma tunnistan, Rita, et olen kirjutanud sinust.

MÄLU KUI MATEERIA UNIVERSAALNE FUNKTSIOON

ANTONIO

Võbelev rahu laotus pitskardinana üle Antonio ihuliikmete. Ta teadis, et ta ei armasta kedagi. Ta oli sellele arusaamisele jõudnud täna kell 9.30.

Antonio sirvis mälupilte ja valis kaadri, mis nagoonii kukla taga tuksles. Puudest raamistatuna, tagaplaanil Pirita jõgi, seisid tema ja Marit. Midagi oli ja maidagi ei olnud. Ta loetles kõverdi sõrmi situatsiooni tunnuseid:

- 1) Geofüüsilise koordinaatsüsteemi nihestatus:
Universiumi keskpunktiks oli kinnitatud temast vasakule jäänud takjapõõsas. Millegipärast oli Antonio sunnitud seda pidevalt vahtima.
- 2) Akustiline anomaalia:
Tundmatu putuka pinin märgistas ruumi ja lõi kinni enamuse Mariti sõnadest.
- 3) Raskuskeskme nihestumine:
 - a) surisev õhupallitühjus pakitsemas kolju ja peanaha vahel.
 - b) tinatäidis keha alaosas.
- 4) Režiinipp:
Mariti liigutused olid näidatud aeglustatud filmikaadrina.

Mingi asi tundus olevat tohutult tähtis. Mis asi?

Antonio näpp pööritas kustunud sigaretikoni Luxembourgigi suveniirtuhatoosis. Ta ei suutnud rekonstrueerida hingeseisundit, mis võis hüpoteetiliselt olla kogu selle kaasuse aluseks.

Selle jama põhjus võis olla:

- 1) ebakvaliteetne kartulisalat
- 2) ta on alati olnud lolipea
- 3) tundmatu põhjus
- 4) mingit põhjust ei olnud
- 5) armumine.

KURADI MARIT!

Antonio surus näo patja, milles oli säilinud Mariti alakeha lõhn. Ta tegi hingamisharjutusi.

MARIT

Marit puudutas ennast jalge vahelt. Ta mäletas, et mälu on mateeria universaalne funktsioon. Marit teadis, et mäletamise puhul pole üldse tähtis, mida sa mäletad. Ta ei pidanud enda juurde kuuluvast midagi

- a) enamtähtsaks
- b) vähemtähtsaks.

Vähemtähtsa ülendas ta alatasa tähtsaks ja vastupidi. Kui mõni kleit talle meeldis, siis tegi ta selle kohe ümber. Temaga juhtus pidevalt, et ta ei tahtnud minna, kui ta läks ja ei tahtnud lahkuda, kui aeg lahkumiseks kätte jõudis.

Ta läks koju.

Marit uinus seitsme minuti jooksul. Seekord oli sealpoolne hämar ja tolmune. Ta kartis neid tohutuid naelu täis reheväravaid, ta ei teadnud, mis võinuks nende tagant avaneda. Kui need siis kord lahti lükati, avanes tundud ja läbitallatud koduõu. See oli suur ja tugev hobune, kes oli peaga väravad valla surunud. Hobuse otsaesisel olid verepiisad. Marit kuivatas need suudlustega. Hobune ulatas talle käe. Nad istusid maha ja söid leiba. Marit hoidis kinni hobuse kaelast ja peitis näo selle pehmesse lakka. Kui ta ärkas, tundis ta pikki pehmeid jõhve kõditamas oma kõrvu. Hobune tõusis tema kõrvalt ja lendas läbi avatud akna kirikutorni poole.

NEETUD POISIKE!

Marit kõndis lühikeste sammudega akna juurde. Tema paljad varbad paitasid vaiba pikki narmaid, tema jalalabad olid pööratud väljapoole. Mälu, mis on mateeria universaalne funktsioon, ärkas. Marit koosnes mateeriast, mis mäletas.

DANIEL JA IRINA

Daniel kuulatas jalgadega. Läbi asfaldi kerkis laavahingusena kolme veerandi meetri sügavusi rütme. Kui ta kõndis, sünkopeerusid helid sammude taktis. Kord paremast, kord vasakust jalast üleskerkiv signaal andis stereoeffekti. Ta puudutas laternaposti ning sellest voogas käsivarde keerduv meloodia-DNA. Tuli kahejalgne ja astus helidesoonele. Muusika vaikus. Daniel astus kõrvale ja ühendas ennast uude võrku.

Maailm oli täis tüütuid inimesi.

Inimesed ütlesid igasuguseid asju, nagu: tere, keri persse, palju maksad, astu kõrvale. Daniel koguni imestas, kui ta mõistis, mida selle kõigega öelda taheti. Veel rohkem ta imestas, kui oskas ise teistele kuulutada: tere, keri persse, palju maksad, astu kõrvale.

Irina aga kuulas sõrmede ja kulmudega. Ta ei teadnud et maailm ootas tema puudutust. Ta puudutas uksepiitu, oma kõrvu, okste vahelt puhuvat tuult. Tema kulmud peilisid lindude hõikeid. Istudes rannakivil lasi ta käte vahelt läbi libiseda Danieli juustel ning kuulis meloodiat, millest tollel polnud aimu. Ta püüdis Danielile seda kirjeldada, ta ütles: sa oled selline ja teistsugune hea. Daniel jälgis Irinat hämmeldunud otsaesisega, see jutt ei sobinud tema hoolikalt koostatud fonoteeki. Danielil oli asja maailmaga, ta ei osanud seista paljajalu iseenda südames ega kuulda, mis seal toimub.

Kui nüüd lõpuni aus olla, tuleb tunnistada: ega Irinat hullutanud hääled pärinenudki Danielist. Irina oli kinnisilmi jälginud iseenda mõtteid. Ta toetas sõrmed vastakuti ja süüvis endasse. Daniel nägi tema seljelihaseid pingutumas ja lõtvumas, kuid ei osanud sellest välja lugeda Irinas kukerpallitavaid pasunahõikeid.

Möödusid päevad ja nad ütlesid teineteisele tavalisi asju. Nad käisid kinos, baarides, sõprade juures ja sageli mitte kusagil.

Ühel hommikul tegi Daniel silmad lahti. Päike oli just tõusnud. Võbeleva põlispuu ladvas sündis helidejada. See lookles läbi akna tuppa, suubus naba kaudu Irinasse, väljus meelekohast ning tungis abaluude tagant Danielisse. Ta ei lasknud seda enam endast väljuda. Nad olid kuldse lõngaga kokku õmmeldud.

Irina avas silmad.

Daniel ütles: tere, minu nimi on Daniel!

Oli tarvis olnud, et puu oleks kunagi kasvama pandud, et aken oleks haagist lahti ja et valgus paistaks õige nurga alt. Ja veel midagi.

LAPS

Koer jooksis lapsest mööda, kui see ületas joone, mis ühendas maja nurka laternapostiga. Koer ise läbis sellel hetkel last ja kepiga vanameest liitva punktiiri. Vanamees oli vastasmaja uksest väljunud viiv enne seda, kui buss teda minu silmade eest varjas.

Mul polnud nendega asja. Ma lihtsalt vaatasin aknast välja.

Ma ärkan alati esimese bussiga. Ma ei tõuse kohe, mulle meeldib jääda voodisse mõnulema. Alles kolmanda bussi ajal panen kohvi keema. Ma ei kiirusta. Kaheksandaks bussiks lõpetan enda ja kohvitassi pesemise ning alustan riietumist.

Ma mõõdan busside möödumise järgi aega. Bussist bussini on üks ajaühik. Ma nimetan seda bussiks.

Mul on kodus palju raamatuid. Varem ma tegin lehekülje servadele kriipsukesti, et busse loendada. Ma kartsin eksida ja sellega oma elurütmi segamini ajada. Nii näiteks peab hommikusöögist lõunani olema 20 bussi. Kaks bussi pärast lõunat ma tavaliselt kergendan põit.

Juba mõnda aega ma kriipsukesti enam ei tõmba. Bussikell töötab minu alateadvuses piisava täpsusega. Päevasest uinakust ärgates tean ma alati, mitmes buss parajasti on.

Raamatukapi alumisel kolmel riiulil on kriipsukestega täidetud raamatud. Vahel ma sirvin neid, et meenutada möödunut. Nad on nagu päevikud. Kõited kapi keskjoonest ülalpool on kasutamata. Ma ei vaja neid enam. Päeviku pidamine võib pinget pakkuda vaid nooruses. Mingil hetkel mõistad, et see on tühi töö.

Teised tähtsad asjad on koordinaatpunktid. Kui ma 11. bussi ajal oma tabelid välja võtan ja nende järgi hommikuvõimlemist alustan, asun raamatukapi vasakust nurgast lillepostamendini suunduva joone ja toa pikitelje lõikumispunktis. Laelambist seinal rippuva pildini kulgeb joon, millest esimest kolmandikku kasutan kööki minekuks. Ma olen joonistanud toa plaani, kandes sinna kõikvõimalikud teljed ja ristumispunktid. Ma olen välja arvutanud sobivad liikumistrajektorid. Juba ammu pole ma enam sellele paberile pilku heitnud, ma tean kõike peast ning liigun oma toas eksimatu täpsusega. Minu elu on korrastatud.

Eile jäid 27. ja 28. buss vahele. Nad lihtsalt ei tulnud. Siis märkasin, et naine, kes 27. bussi ajal tavatses vastasmaja aknal lilli kasta, nähtavale ei ilmunud. Oli kummaliselt vaikne.

Uksekell helises. Ukse taga oli laps. "Onu, kas sa ei taha täna malet mängida?" Ta oli nagu mina ise koltunud fotol vanas perekonnaalbumis. Ma seisin seal jäiksirgelt, koerakutsikas süles. Samas meenutas ta millegagi tüdrukut, kes ühel ammusel suvel elas hoovimajas oma tädi juures. Ta oli

oma lillelisest sitskleidikesest välja kasvanud, tema põlvedest kriimustatud jalad tundusid üle-tänavavalatuvalt pikad.

Aeglaselt hakkas meenuma, kuidas ma lapsena trepist alla hüplesin. Ma püüdsin vasaku jalaga astuda ühe astme, paremaga aga kaks. Alakorrusel elas jalust halvatud vanamees, kellel meeldis minuga malet mängida. Ta lasi mind sageli võita. Tema tuba oli täis tumedat, rasket mööblit, mille klaasuste lihvitud servad heitsid seintele vikerkaaretriipe. Aega mõötis ta kohvivee keemamineku järgi. Hoovimaja tüdruk viskas kivikesi vastu akent.

Lõin ukse ehmunult kinni. Jäin seisma telgede ristpunktis esiku vasakus servas, kus ma tavaliselt kunagi ei peatu. Siis hakkasin mängima mõttega, et oleksin võinud lapse tuppa kutsuda. Ma oleksin pannud ta istuma toa kõige mugavamasse tugitooli ja näidanud talle oma kriipsumärkmeid. Ta oleks neid vaadanud ja küsinud midagi, millele vastates oleksin ise ühte - teist teada saanud.

VÄRVID

Roheline, punane, kollane, rohekassinine.

Siim vaatas aknast maailma asju.

Aken oli neljakandiline asjandus, milles toimus igasugust värki. Kraana, mis vastasmaja katuse tagant välja torgati, oli punane. See ulatus akna ristpuuni. Pisike kollane ahv ronis üles-alla. Siis moodustus seal roheline viltuservaline pind. Päikesetõusul ilmusid sellele helenduvad punktid. Kraana kadus. Alumises parempoolses ruudus asetsesid puud, millede värv ja valgustatus muutus pidevalt. Siim loetles 97 värvitooni. Taevast vaadeldes oli Siim eraldanud 168 värvitooni. Mõne mööduva pilvega jõudis ta sõlmida sõpruse, kuid see libises peagi ülemist ruutu kaudu minema ega tulnud kunagi tagasi.

Siim vaatas Karini fotot. Ta joonistas sellele ümber akna.

Siimul polnud palju aega aknast välja vaadata. Tema päev oli jagatud ruudustikku, selles lõikusid keerulistest valemitest tuletatud kõverad. Ruutude sundus pani teda kindlatel hetketel pükse kinni nõõpima ja trepist alla laskuma. Kui ta uksest väljus, oli vastasmaja teistsugune. Tänav koosnes peamiselt ühtlasest hallist ainest. Oli ainult 7 värvi, mis peitusid häbelike eranditena nurgatagustesse. Võis registreerida igasuguseid objekte, laike, pragusid, tühje piimapakke ja hästi palju jalgu. Oli igasugust liikumist. Peamised liikumised toimusid Siimu peas. Tuhmid sädemed mängisid katkematut ringmängu, rivistusid, hargnesid ja ristusid. Pidevalt vormistusid rutiinsed käsklused, mis sundisid põlve kõverduma, õlga segavast objektist möödumiseks ette paandumise ning hingamisteid tekitama igasuguseid helisid.

Siim liikus valgetes saalides ja lävis kahvatunäoliste inimestega. Ta tegutses graafilises maailmas.

Siimul olid hästiarenenud lihased.

Siimul oli treenitud mõistus, mis võimaldas sooritada analüüsi- ja sünteesitoiminguid.

Siimul olid hästifunktsioneerivad suguorganid. Valgetel linadel olid hallid spermaplekid. Need sai välja pestud.

Siim istus ja vaatas liikumatult vastasmaja seina.

Karin sisenes akna kaudu. Ta küpsetas Siimule lapsepõlve unustatud pannkooke. Tema nahal veiklesid apelsinikuma ja hommikutaeva nimetud varjundid. Kokku 360 erinevat tooni. Iga orgasm oli erinevat värvi. Ööd olid üldse värvilised, Siim nägi värvilisi unenägusid. Aken oli sellel ajal välja lülitatud.

HINGERAHU

Mõni asi kukub välja ikka naeruväärselt küll. Eriti, kui püüad selgitada, miks hinge on vallanud rahu. Sõnad on siis nagu plastmassist õhuvärskendajad WC seinal. Need on roosad ja nende tagaküljel on kasutamissoetused, mida ei anna seostada tavaeluga.

Sügaval meis on valvatud piiridega riike, kus sõnaraamatu sõnad ja loogikareeglid ei käibi. Poolunes esitatakse meile ainuvõimalikke käsusõnu. Silmade avades nende tähendus kaob ja meilt nõutud toimingud muutuvad arusaamatuks. Pole enam sõnu, mis neid kirjeldaks ja siis pole maailmas kohta ka neile toimingutele endile. Me ei tea, kumb on petekas – kas higiste linade tõde või selle kadumine.

Hingerahu asub jalgupidi unemaailmas. Seal öeldakse, mis ja kus ta on. Kui ta on, aga seda juhtub harva. Ärgates võime siis ettevaatlikult küsida igalt oma keharakult ja saada kirjaliku kinnituse, et hingerahu on tööpoolest olemas. Kuid see on ka kõik, sellega meie teadmised piirduvad. Tegelikult sellest piisab. Loll, kes tahab teada rohkemat.

Siiski olen säilitanud mõned kompamiskogemised.

Kui sulen silmad ja ajan käed laiali, siis ulatun riivama sambaid, mis toekalt kasvavad kilomeetrite paksusest pinnasest. See aluslaam väriseb kergelt, kuid minuni jõudnud süvavõnked annavad tunnistust vaid usaldusväärsest. Ma ei ole uurinud selle tektoonikat süvapuurimisega ega saatnud välja sonde, sestap ei tea ka koostisaineid, Tean ühte - sellel värgil pole mingit tegemist asjandustega, mida tavatseme nimetada elu vundamendiks, – usk ja muu selline tšank. Ma ei tea ka sammaste nime, tean vaid, et nad hakkaksid praksudes lagunema, kui nimetaksin neid ühiskonna alustaladeks või tarkusesammasteks. Nad on nimetud. Ma ehitan nendele vahelage, et siis püstitada uusi sambaid, et siis teha veel ühte vahelage. Ma ei tea, mis on materjali nimi, mida selleks kasutan. Tean vaid, et mul on seda sitta moodi palju käes. Ma ise istun kogu selle kupaotuse otsas. Kui koputan, kumiseb kaadervärk kumedit – ja püsib neetult hästi paigal.

Sammaste vahel pole suurt tuult, kuigi sedalaadi paik peaks olema aldis tõmbetuulele. Valjuhääldid postide otsas vaikivad, nad on vaid tagavarasüsteem tähtsate teadete puhuks. Seal käib ka elu. Näiteks toimetad seal sina. Sa püüad vahest sambaid paigast ära toksida, kuid see käib sulle ilmselt üle jõu. Kipakamad sambad sa tõenäoliselt pilluksid laiali.

Sambaid on kokku veetud kogu maailmast, mõned pärinevad vanadest kuulsatest templitest. Olen nendelt avastanud vanu tekste, mille tähendust ma ei mõista.

Ühel hommikul on sambad ära veetud, ma ei tea, kes seda tegi ja kuhu veoautod suundusid.

REMBRANDT

Rembrantil oli spetsiaalne pea bareti kandmiseks. Kuna ta kandis baretti alati, oli ka see pea tal alati otsas. Pea külge olid lõigatud tapid vuntside kinnitamiseks ning kõrvad, mis kuulasid ahnelt trepil krigisevaid samme. Nende taha võis ta asetada ka pintslid. Silmad selle pea juurde olid aga valmistatud eritellimusel, nad võisid üheaegselt vaadata tuhandet asja. Sellest jäi talle aga siiski väheks. Tuhande esimene, tuhande teine ja tuhande kolmas asi pudenes pidevalt laualt ning ta pidi kähvuli maas neid põranda pragudest otsima. Teda kunagi ümmardanud lopsakate naiste varjud libisesid üle sulgunud ahju ning kadusid pihikute sahinale pleekunud kangaste vahele. Voltide peidust pudenes väikesi lapsi, nad jooksid kolm ringi ümber täksitud lauajalgade ja lahkusid omateidsi. Elatud aastad lebasid puuhalgudena kolde ees. Paljud neist oli ta juba ära põletanud.

Toas oli puukaadervärke – sarikaid, kõhukaid kappe, maalipukke. Jätkuvalt tähtis oli pehme kuldne valgus, mis ikka veel säilitas juutidele müüdud vasknõude sumedat peegeldust, seda väsimatult süles hüpatades. Nurkadest kerkiv voogav vari täitis ruumi ja avas oma üsa valgusele. Punktides, kus vari ja valgus kohtusid, löid söed hõõgvele ning asjad said nähtavaks. Rembrandti ümber sai pidevalt teoks varju ja valguse armastus. Muidu vaikivad ja endasse sulgunud, muutusid nad teineteisse haardunult jutukaks. Nad vestlesid, vahest kudrutades, vahest summutatult hüüatades. Sündis sähvatusi, mis tõid sügavast varjupeidust nähtavale unustatud purpuri ja karra. Kirekriimustused valguse põskedel vormisid Rembrandti nina, silma ja kõrva. Vari kordas ustavalt valguse sõnu, kuid alati oktavi võrra madalamalt.

Rembrandt aetas käed lauale, tema sõrmed kasvatasid juured läbi pöökpuise plaadi. Ta oli väsinud.

Näoga seina poole riita seatud maalid vaatasid teda oma vaimusilmadega. Vaimusilmad on teatavasti silmad, mis jälgivad sind ka siis, kui pärisilmad on pöördunud endasse ja vaatavad seda, mida meile pole antud näha. Vaimusilmad olid jälginud Rembrandti aegade algusest saati, ammu enne, kui nad said valmis maalitud, ammu enne, kui meister ise oli sündinud.

Pildivirna alumiseks, näoga vastu seina, oli portree vanast juudist, kellele Rembrandt oli müünud oma vasknõud. Astjate kuma kiirgas ikka veel kõrgelest raugaotsmikkust, segunes sajandite tarkusega ja valgustas hõõgvele vastasoleva pragulise seina. Sealt pörkus valgus kunstniku kehvale õhtusöögile ja muutis selle nähtavaks. Valgust immitstes ka kõikide teiste virnalaotud piltide vahelt, heites seintele ja põrandale triipe.

Möödus kolmsada aastat ja kahvatu noormees seisis habemiku juudi portree ees. Vari ja valgus vormisid noormehe otsaesist.

JAAN

Jaan ei tahtnud olla selline, nagu kõik teised. Ta otsustas keerata elus uue lehekülje. Pühapäeva hommikul väljakäiku minnes peatus ta poolel teel – kaua siis ikka! Ta läks kööki ja pissis kraanikaussi. Igaks juhuks oli ta kohvitassi sealt välja tõstnud.

Kohvitassil oli tavaline mõra ja pealemaalitud kirsid. Jaan ohkas. Ta võttis tavalise metallkannu, täitis selle tavalise veega ja asetas tavalisele elektripliidile. Jaan raputas pead, pigistas korraks silmad kinni ja otsustas esemetele mitte enam tähelepanu pöörata. Ta läks tuppa ja komistas toolile. Tool polnud tavaline. See mäletas Jaanist hoopis erakordsemaid pealeistujaid - ühte enesetapjat, kahte parunit, parunessi ja ühte väga ilusat naist.

Tool ütles: ai!

Jaan ei pööranud sellele tähelepanu. Parun kissitas silmi.

Parun ütles: härrased!

Kõrgete akende ees lehvisid kardinad. Oli kuulda pilvede aeglast loksumist piiritus sinitaevas. Teine parun noogutas mõistvalt. Paruness viskas kudumistöo toolile ja lahkus solvunult. Enesetapja oli juba maha maetud. Matustelt koju tulles haigutas Jaan sügavalt, luges üle taskusse jäänud mündid ja kirjutas lahkumiskirja väga ilusale naisele.

Jaan ajas püksid jalga.

Jaani tüdruk oli tavaline, 164 sentimeetrit pikk ja talutavate rindadega. Tal oli hea süda. Jaan nuuskas nina, helistas talle ja käskis tulla kella kuueks enda juurde.

JAANI JÄRGMINE HOMMIK

Jaan ei tahtnud olla selline, nagu kõik teised. Ta otsustas keerata elus uue lehekülje. Esmaspäeva hommikul väljakäiku minnes peatus ta poolel teel – iga loll käib potil! Ta läks kööki ja kuses kraanikaussi. Igaks juhuks oli ta kohvitassi sealt välja tõstnud.

Jaan läks peegli ette ja tegi koledat nägu. Peegel vaatas talle otsa heldinud ilmel. Mahakoorunud värvilaik seinal kehastus näokattega Jaapani kutiks. Jaan lõi selle lahtise kämbлага laiaks. Sein oli kohe teist nägu. Jaan testis mõõdulindiga bitsepsit. Ta luges sentimeetrid tollideks. Jaan märkis toolijala pikkuse noatäkkega peenisele. Pakisupid olid otsas.

Jaan istus peldikus ja puhastas revolvrit. Jaan pistis relva sabatpidi seinakontakti ja hakkas habet ajama. Elekter läks ära ja pool habet jäi ajamata. Toas toolil istus väga ilus naine. See oli 164 sentimeetrit pikk ja tal olid talutavad rinnad. Naisel oli nösunina, tedretähed ja hea süda. Tema puhevil jalad olid risti ja ta parandas kortsuskulmu rinnahoidja pannalt.

Jaan hüüdis: Juhhei!

Jaan ajas taskud raha täis. Tal oli kaksteist krooni ja kolmkümmend viis senti. Pudeli õlut ikka saab.

Tänaval paistis päike valelt poolt, ei tea, mis tal häda.

Vastu tuli kaks nudipead ja tõukasid Jaani õppinud õlalöögiga vastu vihmaveetoru. Plekirisu murdus sein küljest lahti ning allakukkuv liiklusmärk lennutas Jaani sõiduteele. Pidurdav auto kaotas juhitavuse ja põrutas telefonikabiini. Tugevate lõugadega tüüp ei saanud helistada väga ilusale naisele.

Jaan luges üle kõiki teadaolevad vandesõnad. Selleks kulus viiskümmend seitse sekundit.

Selle ajaga ronis päike oma õigele kohale.

JOHANN WOLFGANG WON GOETHE

Kuu oli poisikene, ta venitas kõhu ära, kui sikutas ennast tuvisitasele katuseharjale. Täht-tähelt ukerdas ta siis ennast kõrgemale, roojates kogu ilmamaa täis piimjat valgust. Hiljem, alles sajandite jooksul, kujunesid tal harjumuspärased konksud, mida mööda oma keret üles vinnata. Valgust jaotas ta sest peale rangelt doseerituna.

Tookord aga tuli noorsand Goethe lärmava buršikambaga trahterist. Ta kakerdas siin ja kakerdas seal ning tegi oma lakk-kingad paksult kuuvalgusega kokku. Kodus toapoiss nühhkis kingi lapiga. Kuuvalgus lendas tolmu laiali ja tungis Goethe magamistuppa. Goethe ei saanud magada, ta lõi toatüdruku voodist välja ja jäi mõttesse. Tervelt kaksikümmend aastat mõtles sellele, mis on valgus.

Välja mõtles. (*“Beiträge zur Optic” 1791-92*). Kuid jäi kurvaks.

Küünlaid põles siin ja seal. Goethe kõndis läbi Weimari ballisaalide ja laskis valgusel hellitada oma põski. Tõllas koju sõites valgusest kahvatunud põsed tõmblesid. Hobused pöörasid päid ja vaatasid tõllaaknast sisse. Nende vahelt nägi ta maailma kukkumas kaheks tükiks, varju ja valguse piir lõikus üle munakivisillutise, sööstis mööku täristades sika-saka pikki krikutorni üles, lõikas kuuketta pooleks ja tegi lõikejoonel loetavaks kuu näomuskliid. Ta nägi mantlisse mähkunud meest kõndimas pikki kuuvalguse ja mustava varju piiri, üks jalg ja kergitatud kulm valguses, mõtted ja teine jalg aimdumas sügavast pimedusest.

Tõld sööstis pimedasse põiknavasse. Koidutähena lõi helendama aken, sellel toimetamas oma neitsitoimetusi Gretchen.

4.

TULEVIKU SÜNNIPÄEV

TULEVIKU SÜNNIPÄEV

Tulevik oli juba mitu aastat vana. Kahe poolega ukсед olid lahi lükatud ja õhk voogas. Seinte äärde rivistatud toolidele oli istuma sätitud külalisi. Igaüks oli oma mineviku kotiga kaasa toonud ja hoidis seda häbelikult jalgade varjus. Tuleviku koerakesed hullasid põrandat katval vaibal ja näksisid varjutõstetud kotte. Tulevik võttis kord ühe, kord teise koertest sülle ja näitas seda vestele sugulastele.

Tuleviku kooliõed ja koolivennad jooksid käest kinni hoides läbi ruumide, komistades alatasa koertele. Koerakesed viskusid selili, ajasid kõhud punni ja näitasid tissihakatise. "Ah neid üleannetuid koeri!" - muhelesid mõistvalt klaveri juures napsitavad kindralid. Vinniline noormees seadis juba ei tea mitmendat korda kella õigeks. Ta tahtis teada, kaua ta on juba tulevikus elanud.

Saalis levis kergelt sumisev vaikus. Tuleviku minevik oli üldiseks kõneaineks, millest pidevalt unustati rääkida. Räägiti peamiselt saali vastasotsas olevaist. Siiski kandus toast tuppa sosin, et Tulevik polevat üldse oma isa nägu. Kuigi keegi polnud tema isa näinud. Sosistati, et kust ta küll tuli! Vaesed sugulased noogutasid püüdlikult, peites taskusse koertest ilastatud sõrmi.

Oli lõbus. Tagatubadest väljuvad noorhärрад sikutasid kinni püksilukke. Tüdrukud kädistasid valvesolevate mootorratturitega. Kõik ootasid midagi.

Tulevikusõprade seltsi poolt kingiti Tulevikule kalender, kus iga ruudu sisse oli trükitud päevakohane pilt ja õpetussalm. Hea seinalt vaadata. Aeda rajati valgusskulptuurid minevikutegelastest, kes olevat tulevikku ette näinud. Nende silmadesse monteriti spetsiaalsed valgusekiired, mis pidid näitama, kuidas nad seda tegid.

Kõik astusid ritta ja alasti, kotid kahe käega rinnale surutud, suundusid läbi pikkade koridoride düšširuumidesse. Veejugade all vabaneti mineviku saastast, kottide sisu kallati roostevaba äravoolukoha seebikeerisesse.

Koerakesed tõstsid jalga külaliste ristatud jalgadele.

KANGELANE

Hobune rauast, ise luust-lihast, nii seisis kangelane teelahkmel. Lähed vasakule, hukud sedamoodi, lähed paremale, kooled teisitmoodi, lähed otse, saad muidu otsa. – nii luges ta hiljem oma eluloost. Oma teevalikust oli ta kuulnud mitmesuguseid versioone, kuid ta kahtles neis kõigis. Kui ta õhtuüksinduses, ukсед kinni ja tuttidega kardinad tihedalt ette tõmmatud, neljale seinale oma elu lugu retsiteeris, kasutas ta igaks juhuks vaid üldisi sõnu.

Hobune sel ajal krõmpsutas raudnaelu ja vehkis kõmaki-kõmaki sabaga. Hobuse elu oli lihtsam, tema jaoks olid kõikides maailma pealinnades juba ootel graniitpostamendid, keermestatud poldid kabjakinnitusteks ereksioonis. Ametimehed käisid pidevalt polte õlitamas ning korraldasid laste joonistusvõistlusi. Joonistustel oli küll rohkem lendavaid liblikaid ja seda, kuidas isa-ema kohvi joovad. Siin-seal kuulutati välja konkursse hobusele nime leidmiseks ning otsiti unustatud ladudest sobivat raudmeest sadulasse. Kangelast ennast peeti ebausaldatavaks. Leitud raudratsanikud olid kergelt roostes ja vihkasid teineteist. Nende näod olid eest ära kruvitud ja segastel aegadel kaotsi läinud.

Hobune ja puhtaks nühitud raudratsanik seati lõpuks linnaväljakule. Tuul puhus vasakult tänavalt, paremalt tänavalt ja otse näkku tänavalt. Inimesed tõstsid tuulekeeristes kraed üles, tulid ja läksid ja ajasid omi asju. Tuvid, kes ei teinud vahet ajastutel, olid ratsaniku puuduva silmnäo paksult täis sittunud, nii ta ei saanud enam näha kolme lahknevat teed, kust tõmbas tuul ja mis levinud arvamusel kohaselt viisid kuhugi.

Kangelane ise pidas pensionipõlve. Minnes poodi vältis ta teelahkmeid.

SÕNUM

Shakespeare, Shakespeare, tule taldriku alt välja!

Napoleonil oli tegemist, et laual tiirleva taldriku all kaasa joosta. Mis kuradi pärast peavad nad teda Shakespeareks kutsuma! Õnneks oli ta lühikest kasvu ega pidanud pead õlgade vahele tõmbama. Kõige vastikum oli, kui taldrik libises läbi lauale loksunud kohviloigu. Kohv oli valgendatud ollusega, mis vaid ähmaselt meenutas kunagist rammusat Île-de-France'i lehmapiima.

Laua taga istusid ISA, EMA, POEG ja TÛTAR, näpud sirgu vastu taldrikut. Igaüks neist arvas, et teeb sohki ja lükkab seda. Tegelikult ei lükanud ei nemad ega ka Napoleon. Taldrik oli puhvetikapis kohtunud ilusa supitirinaga ja nüüd muudkui tiirutas ja tiirutas. Seetõttu jäid ka tema sõnumid arusaamatuks.

Oli juhtunud nõnda, et mainitud supitirin, nagu ka tema värskelt maailma saadetud 99 999 öde, kandis uhkusega servale trükitud mustritriipu, mille firma kujunduskunstnik oli maha joonistanud krahv Barclay de Tolly portselanist ööpottilt, mille krahv oli omal ajal tellinud Pariisist Sévres'i keiserlikust manufaktuurist, kus see oli välja praagitud Napoleonile mõeldud partiist. Moskva kampaania aegu oli ööpott sattunud kindral Ney toapoisi kätte, kes hoidis selles kindrali jaoks kõhulahtistusputru. Pärast ühte ränka päevateekonda oli kindral sellega võidnud Napoleoni varbaid.

Seetõttu pidas meie supitirin ennast aristokraadiks.

Napoleon ei teadnudki, et tal on selles majas ihalejaid. Ta lihtsalt käis taldrikute all külakorda, nagu kuulsustel kombeks. Shakespearel oli vaba päev.

Tirina sõber taldrik tonksis lauarervale joonistatud tähtedest sõnumi: NAPOLEONI NIMEL, PESKE KÄED PUHTAKS! Ta oli märganud, et tema äär oli muutunud võidunuks.

KÕIKSUSE KÕMISEVAD KÄSULAUAD

Pilves, päikesepaisteline; päikesepaisteline, pilves, pilves, pilves. Päikesepaistelise ilma tähistas ta punktiga, pilvise ilma kriipsuga. Tuli välja: .- -... Morsesignaalidena tähendas see tähti AB. Ta oli seda oodanud. Talle oli läkitatud sõnum. Ta ei teadnud, mis võis olla selle mõte, kuid tundis, et teda on riivanud kõiksuse kõmisevad käsulauad. Ta oli välja valitud.

Seni talle tähtsaid asju ei usaldatud. Talle tavatseti öelda:

Kas sa vaatased, kas ajaleht on juba postkastis?

X on parem kui Y.

Pane üks kinni!

Koopiapaber on otsas.

Ära looda, et Jana sulle annab!

Nüüd öeldi: AB. Ta läks tööle ja vastas eilsetele ütlemistele:

Uudised, mis mahuvad postkasti, pole väärt, et neile tähelepanu pöörata.

Minu eelistus on Z.

Olgu kõik ukсед maailma avatud!

Koopiapaber võiks ennast ise kopeerida

Ta kutsus Jana kõrvale ja küsis, kas ta teab, mis on AB. Jana ütles, et see on üks naiste värk. Tema seda ei kasuta.

Ta läks koju. Müristas. Akna taga vaheldusid kodeeritud valgusesähvatused. Tüdinult jättis ta nende dešifreerimise hilisemaks.

TEEKOND KELDRISSE

Astmed sügavusse avanesid naiseüsana. Tuli võtta latern hammaste vahele ja käte paitavate liigutustega otsida külgedelt tuge. Niiskunud seinakonarustes pesitses puudutuskartev elu. Astmed olid kulunud ümaraservalisteks kivivoltideks, sandaalide libenahksed tallad kutsusid hülgama kainust ja tasakaalu - pea vastu kivinurka puruks, veri seemnevedelikuna purskuma pöranda paeplaatidele.

Läbi nõgeselehtede paistis taldade alla valgust. Libisev päikeselaik oli jõudnud jätta kuivanud jälje. Kelder hüljatud Eesti talus, hirmuäratav kui berberi naine Damaskuses, vulva viirastumas jahedana kõrbekuumus.

Ma teen tähelepanekuid: vaalaroietena valendavad tünnilauad, ristirästi, alumised hämaruses vaevuloetavad. Neis pole peitunud seesamiseemneid, kuldrahasid ega tükkideks raiutud laipu. Mullaks pudenenud ekskremendid - mälestus lahkunud Vene piirivalvurist. Kostavad hääled, mida väljas polnud mahti kuulata. Keegi niidab. Oks praksub, mannerng kolksub vastu jalgratast.

Polnud jalgratast, mannerngut ega vikatit. Keldri betoonseintel vonklesid roostes torud. Läbi ventilatsiooniava kostusid kaugenevad sammud. Laps nuttis, kusagl keerati muusika valjemaks. Keegi karjatas. Lõmmis raudtunnides polnud idamaiseid lõhnabalsameid. Nühkisin varrukaga bituumeniplekki püksisäärel. Ettevaatamatust liigutusest kandus kleepuv võie käiselt põsele. Tundsin imalkibedat ollust levimas huultele.

Kroomitud torud.

Hämaras spermalõhnas ringutamas silmituid olendeid. Maalitud silmad, küüned ja varbad takerdumas ventilatsioonirestidele.

Niitja peatus, siuhkat-sahkat tantsiskles luisk klorofüllilaikudega teral. Hetke pärast taastus sammudest mõõdetud lõikesahin. Läksin välja ja istusin põõsa alla korvi juurde. Tõstsin valge palaka plekkmannerngult ja jõin pika janu rammusat talupiima.

VÄLJA KÖHITUD SÕNAD

Välja köhitud sõnad katsid ebaühtlaselt lauaplaadi. Kohati moodustasid nad kogukondi, teisel jäi nende vahele sõnatult läikivaid välju. Kõige sagedamini esines sõna “mina”. Seal oli mitmeid “minasid”, kes hoidusid teineteisest emale. “Minad” noppisid endalt kõhimisviiruseid.

Selili lamavad sõnad uurisid võõristades kõrget lage, milleni nad ei suutnud küünitada. Üle lauaplaadi serva paistev põrand tekitas peapööritust. Iga sõna oli pähe õppinud oma tähenduse ning korrutas seda vaikides.

Midagi, mida võis tähistada sõna “käsi”, aetas lauale raamatu. Raamat saastus sõnadest. Lauale ilmus kohvitass. Selle alla jäänud sõnad litsuti lamedaks ja nad higistasid välja oma kordumatuse.

Sõnad pidid üle elama veel mitmeid katsumusi. Oli näljaaegu, mil rasvaste kirjamärkide eest anti ära sufikseid ja partikleid. Aja jooksul elu korrastus. Sõnad nägid vaeva, et jääda sõnadeks. Nad reastusid paremateks ja mitteparemateks. Nad korraldasid iludusvõistlusi.

Selleks ajaks oli enamus sõnu oma tähenduse unustanud.

MÕTE

Tuppa sai tõstetud hõõveldatud aiapink, selline kaardus seljatoega ja puha. Istusin ja hoidsin kinni selle otstest. Ootasin mõtet. Me olime mõttega eile tülli läinud, kohe pärast seda, kui ma ta hõlmapidi pihku olin saanud. Veel enne, kui jõudsimet tutvuda. Kuigi oleks tõene ka väide, et tundsin teda ammu ajast. Sissekanded minu töövihikus näitavad, et olin teda alatasa märganud möödujate seas piilumas ja kanalisatsioonirestide ja lehehunnikute alla peitumas. Ta kord tuleb, näitab akna vahelt oma paljast naba ning kaob, ilma, et isegi itsitaks. Just see on solvav. Elu on teinud mind tolerantseks, ma võiksin taluda, et keegi mind narrib, kui ta sellest vähemalt nalja saab.

Ootamine on igav.

Olin laotanud enda ette maha kinnisvaraprojekte, rosinaid, väljakirjutisi Pascali mõtteteradest, plastmassist lillekesi - et meelitada mõtet lähenema. Ma olin kindel, et kusagil seal nurga taga ta piilub. Teadsin, et ta tuleb, ettevaatlikult ja luurates ning hakkab sööta näksima. Mind peetakse õigusega osavaks mõttepüüdjaks. Ma tean, millist sööta üks või teine mõte eelistab, milline on parim püügiilm. On mõtteid, kes jumaldavad magusaid kaapeid unustatud majade ukseinkidelt, teised jälle tolmu, mis tekib laugude kulumisest silmapilgutamisel. Mõnedele meeldivad ampullid, mis on täidetud orkestripausidega. Õpetlik on jälgida mõtet söömas. Kui tema söömakorrast jääb maha hunnikuke läbimälumata pуди, on tegemist vana jõuetu mõttega. Sellise võib rahulikult minna lasta. Hea püügimõte muudkui hammustab ja neelab.

Püütud mõtted asetan purkidega riiulile. Pean küll tunnistama, et enamuses on need prügimõtted, mida ei tasuks kolleksioneerida. Iga mõttepüüdja unistab sellest ühest ja õigest, mis korvaks kõik vaevad ja millest võiks õhtuti jutustada sõpradele. Mulle meeldiks mõte, millel on küljes igasuguseid tutte ja nikerduseid, mis häälitseks ja oleks nii umbes puhvetikapi mõõtu, kaardus külgedega ja lõhnaks värske laki järele. Sellist mõtet poleks piinlik asetada aknale ja lasta möödakäijatel imetleda.

Märkasin, et Pascali mõtteterad olid kausikesest kadunud. Mõte istus rahulikult minu kõrval. Lähemalt vaadates olid tema õmblused üpris kulunud, kuid see mõjus armsalt. Ta surus mulle hästi ligi, et täita vaatevälja ja näida suurem, kui tegelikult oli. Me andsime teineteisele käe ja ühinesime pikas käepigistuses.

Üks uitav mõte toksis juba tükk aega minu kuklas. Milleks kuradiks mul teda vaja läheb?

KOLM NAIST

Ta oli nagu vihmajälg aknaklaasil, mida on rake märgata. Vaid vahemaad muutusid temast läbi vaadates lühemaks. Teda ei oleks saanud mõõta sentimeetrites või kilogrammides, pigem optilistes mõõtühikutes. Ma ei teadnud optikast palju ning seetõttu jäi Aile minu jaoks erutavaks saladuseks.

Ma mõõtsin oma erutust kelvinites. Ma loodan, et te ei tea kelvinitest midagi.

Maret oli 169 sentimeetrit pikk ja ta kaalus 47 kilogrammi. Tema randme ümbermõõt oli 15 sentimeetrit ja tema puusaliigestel oli kolm vabaduseastet. Ma joonistasin paberile sirkliga ringe ja läbistasin neid sirgete kõõludega, et saada tema liigutuste diagramme.

Anet oli arv, mille puhul ei tea, kas hakata teda liitma, lahutama, korrutama või jagama.

Neis oli palju ühist. Ma olen nende kõigiga maganud.

EDUARD

8. augustil kell 17.30. mõistis Eduard, et ta on öelnud kõik, mis tal öelda on olnud. Ta oli oma elu jooksul teinud mitmesuguseid avaldusi. Ta klassifitseeris need järgmiselt:

1. **Faktitõdemused.** Näiteks: “Koer haugub”. Olukordade arv, mis võiks põhjustada taolisi väljaütlemisi, osutus piiratuks ning oli nähtavasti lõplik. Nende avalduste seas polnud ühtegi, mida ta oleks kuuldavale toonud alla 150 korra.
2. **Hinnangud,** nagu “Bonifacius on loll”. Või Mari, või Leopold, või Klafira. Ta oli neile kõigile seda öelnud kokku 14500 korda. Kaua veel?
3. **Õpitud teadmiste eksponeerimine:** “Elu on materia eksisteerimise vorm”. Ta oli hakanud unustama õpitut, kuid teadis kindlalt, et kõiki teadmisi on ta erinevate eksamineerijate kulmukortsutuse all esitanud vähemalt kord. Enamikul juhtudel tunduvalt rohkem. Mõnda koolitarkust oli ta korrutanud pidevalt, kuid tulutult. Eksamineerijad jagunesid:
 - a) **Ametlikud pinnijad:** professorid, igasuguste imelike, vahest ka halvalõhnaliste ametkondade asjamehed, oma naine (kes oli küll õnneks tema juurest lahkunud)
 - b) **ebaametlikud küsijad:** naabrilapsed, reporterid, kokteliõhtute maniküüritud sundvestlejad.
 - c) **Need, keda ta ise oli edevusest sättinud oma teadmiste mõõtjaks.** Juhuslikud vestluskaaslased, kelle hinnang turgutas eneseteadvust. Õpilased, kelle silmis ta püüdis saavutada erudeeritud skeptiku mainet. Teatav arv ilusaid naisi, kellest küll vist ainult Mari vedu võttis, ja sedagi mitte kauaks.

Polnud vahet.

Ta mõõnis, et teadmisi lisandus praegugi. Alles eile oli ta juhtumisi kuulanud raadiosaadet mesilaste feromoonidest. Nagu talle nüüd meenus, oli see kutsunud esile kõditavaid mõtisklusi kõiksuse mitmekesisusest. Ka tema kuulus kõiksusse, mida oli kahtlemata tulus meenutada. Kuid miks pidi ta seda kohe teistele kuulutama? Kuulaku ise raadiot!.

4. **Isiklike seisukohtade manifesteerimine.** Midagi head polnud sellest tulnud
5. **Juhised.** Ta oli kõikidele ümbritsevatele inimestele sõnastanud kõik vajalikud soovitusel. Tihti küll ainult mõttes, kuid selles polnud vahet. Oluline oli tähelepanek, et uudseid eksimusi

inimesed enam ei sooritanud, kordasid vaid vanu. Sellega langes ära vajadus uute juhiste järgi.

Eduard nõjatus tugitooli ja avas õllepudeli. Ta tundis suurt kergendust.

Helistas Klafira: "Kullakene, ma vaatasin täna vanu fotoalbumeid. Mulle meenus, kui sa lapsena ütlesid: "Ma ei taha, et mind pildile võetakse. Ma ei taha pildiaparaadi sisse jääda." Mõtles, kui arukas sa juba siis olid! Ja mõtles, pisike Saul ütles täna täpselt seda sama!"

Ta läks jalutama. Karja tänaval tuli vastu Leopold: "Kuule, ma räägin sulle anekdoodi. Mees tuli koju. Selgus, et see on vale korter. Pärast pidi ta rõdult alla ronima..."

"Ma vist möödunud nädalal ise rääkis seda sulle!" Eduard sammus solvunult edasi.

Ta ostis ajalehe. "Wiiraltis" kohvitassi taga avas ta selle ning süüvis toimetaja veergu, kus kõneldi kohusetundest. "Kurat", ütles ta. "Alles üleile rääkis ma sama juttu".

Ta tundis, et ta on paljaks varastatud.

OKSJON

Tuli tõmmata pea õlgade vahele ning libistada näppudega üle seintel lipendavate plakatijäänuste. Keldritrepp oli madal ja lambid paistsid otse silma. Vastu tuli proua, rihma otsas krussiskarvaline mõte. See polnud veel jõudnud harjuda uue perenaisega ning tõukles tema jalge vahel. Mõtte sebumisest mähkus rihm ümber lõhnastatud sääre, daam kiljatas ning mõte, sääre loha järel, tormas hirmunult minema.

Ei tohiks lubada osta mõtteid inimestel, kes ei oska nendega toimida. Keldris peeti nimelt mõtete oksjonit.

Oksjonipidaja oli minu vana tuttav, asjamees mitmest kontorist, kuhu saatus oli mind viinud. Ilmast ilma naeratus rasvasel kuunäol, kuub veel suurem, kui ta ise. Ta oli hinnatud mõttemüüja: lühikeste sõrmede osava nipsuga oskas ta ka kõige lodevama mõtte kenusse ajada.

Mõtteid oli kokku aetud hulgi ja üksikult. Osa neist oli vekitud purkidesse, konservandisegune neste immitsemas kaante vahelt. Teised jälle olid leidnud koha puurides. Puure oli igale maitsele. Mõned olid punutud peenest kuldtraadist, oli ka suurte tabalukkudega massiivseid raudkolakaid määratsevate ideede tarvis. Pappkastidesse oli kiht-kihilt laotud toored mõtted, küpsetuspulbriga kaubitseti kõrvalasuvast letis. Vilgaste pilkudega mõttetundjad nihelesid tagapool asuvate riiulite ümber, kus hämaruses võis näha huvitavaid mõttevälgatusi. Saadaval olid kaitseprillid. Mõnda mõtet näidati käest kätte. Kõigil mõtetel olid tagaküljel sanitaararsti lillad templid, mis tõendasid nakkusevabadust.

Keldri keskpunktis oli paksuklaasine vitriin, selles väljanägemiselt üpris niru mõttekene, kahvatu ja pulstunud, mille oli valmis kudunud Kuulsust hästi tundev isik ajal, mil Kuulsuse mõtted suubusid mõttetusse. Mõtte ehtsus oli kinnitatud mitme Kuulsust mittetundva isiku allkirjaga.

Aeg jooksis, kuid pakkumist ei saadud kuidagi alustatud. Mõtted hüplesid ning läksid pidevalt omavahel sassi. Nad vahetasid käsi ja jalgu, nimesid ja kuuenööpe. Külalised sagisid ja pidasid alailma teineteist mõteteks või mõttetusteks.. Lõpuks oksjonipidaja lõi käega ja hüüdis alghinnana välja päeva keskmise söögikordade arvu. Võitjaks kuulutas ta selle, kes tegi oma pakkumise kõige meeldejäävama häälega. Võitjale väljastati suvaline mõte.

Sain odava hinnaga kimbu mõtteid, millest peaks nüüd mõneks ajaks jätkuma.

RIDA

Mind on pandud rida hoidma.

See on vastutusrikas ülesanne. Kui rida hajub, ei suuda enam keegi õiget järjekorda taastada.

Hommikuti vaatan rea üle ning tunnistan selle kõlblikuks alustama uut päeva. Esmaspäeval, kolmapäeval ja reedel võtan asja tõsisemalt ette, pühin tolmu ja kannan päevikusse kahjustused. Kord kuus panen selga töökitli ja tegelen suuremat vilumust nõudvate ettevõtmistega. Ma urgitsen läbi uurded ja painutan sirgeks kõverused. Vahest tuleb kinni liimida logisema läinud tükke.

Pikkade aastate jooksul olen harjunud teadmisega, et tavainimeste arusaam reast on haletsusväärne. Sõprade kuuldes räägin minagi reast üleoleval toonil, et ah mis see ikka ära ei ole! Ma ei taha laskuda profaanide kuuldes sügavustesse, kuhu nad ei suudaks järgneda. Ma arutlen reast siis, kui olen üksi. Siis nimetan asju nende õigete nimedega. Rida kirjeldavad kõik need targad sõnad, mida mul minu pika elu kestel on olnud õnn omandada. Reas on midagi olemuslikku. Selles on midagi demonlikku. See on kõige alus, see on väärtus, mis on meile antud ja mida peame edasi kandma hardunult ootavasse tulevikku.

Vahel jään mõtlema kauneid mõtteid. Ma peidan ennast ritta ja loodan, et keegi tuleb mind otsima. Ta leiaks mind ja ütleks: “näe, sinagi kuulud siia!” Ma püüan rida ette valmistada selleks tähtsaks hetkeks, ma korraldan harjutusi, et rida mõistaks oma missiooni. Külmadel talvekuudel katan rea õlgedega.

Rea puhul on tähtis teada, kummast otsast alustada loendust. Olen treeninud õiget hääletugevust, harjutanud peegli ees sobivat pilku. Rida on ammendamatu, see võimaldab erinevaid tõlgendusi. Võib loendada kolm astet järjestikku, siis hüpata üle ühe, siis tulla kaarega tagasi. Võib moodustada huvitavaid kujundeid, milles selgineb rea tähendus.

Möödunud aasta 27. juunil jäi rida kastmata. Selles tekkisid risustunud lüngad. Olin kindel, et asjast tuleb jama, kuid keegi ei pannud tähele.

AJALUGU

Päevad jahtusid nagu surnud piisoni hambad. Liblikad surusid värisedes oma tiivad kokku, pildiküljed sissepoole. Nagu teada, saavad päevadest aastad ja aastatest ajalugu.

Ajaloo otsas istus ajaloolane ja kiskus seda hammastega.

TULEKUSTUTI

Tookord kõndisin rahulikult sammul mööda Viru tänavat, kui märkasin, et minu käes on tulekustuti. See oli paras kobakas, pilkaselt punane ja kiiskav, pilvede peegeldustriibud jooksmas otsast teise. Hõlma varju jäävat külge katsid pildid ja sõnad, mis ilmselt oleksid võinud – kui ma oleksin tahtnud – selgitada, kuidas seda asjandust käsitada. Kroomitud metalltorud ja nupud kutsusid iharalt ennast näppima, kuid ma ei lasknud ennast peibutada, need vidinad olid ilmselgelt tiined ettearvamatutest tagajärgedest. Tulekustuti seljal oli soojana aimduv must sang, Ma avastasin, et ma ei hoiagi sellest kinni. Riist oli kasvanud mu sõrmede külge. Küüsi mul enam polnud, sõrmede veniv nahk läks kauniltvormitud voldi vahendusel üle punaseks lakiks. Vaid põial oli jäänud vabaks ja omatahtsi tegutsevaks. Parajasti viipas põial mööduva blondiini poole.

Tuli karakulmütsis kirjanik ja hakkas pörkima. Ta olevat just ise selle loo välja mõtelnud. Samas polevat ma piisavalt täpne, tulekustuti asemel pidavat olema arbuus.

Püüdsin tulekustuti häbelikult varrukasse tõmmata, kuid see oli liialt suur. Läksin baari ja asetasin selle letile. Barmen lükkas meie ette kaks klaasi ja küsis, kas me maksame koos. Tulid tüdrukud ja hakkasid tulekustutit kōditama. Tulekustuti kord pilgutab mulle silma, siis jälle tegi mind mitte tundvat. Tundsin ennast kõrvaletõrjutuna. Mind alati ärritab, kui näen, et elu käib hoogsalt.

Tänaval polnud blondiini enam näha. Oli üks teine, kuid see ei pakkunud huvi. Otsustasime tulekustutiga, et meil piisab teineteisest. Mul oleks teile palju rääkida sellest, kuidas sujus meie kooselu. Tulekustutil oli keeruline hingeelu ja meie päevades oli palju rõõmu. Lõpuks ei pidanud ma enam vastu. Asetasin arbuusi taldrikule. Roheline kera vajus laiali poolkuu kujulisteks viiludeks. Punane mahl aina jooksis ja jooksis.

AEDNIK

Õunad ei saanud kohe kuidagi rippuda puu ladvas nõndaviisi, et nad oleksid ühel kõrgusel. See põhjustas palju südamevalu. Oksad elasid sügavalt üle, et nad ei suutnud pakkuda õuntele võrdseid võimalusi. Nad olid armistatud Aedniku kääridest. Aednik oli mees, kes oli asjad sättinud selliseks, nagu nad olid. Nii nad uskusid.

Aednikul oli kastidest kokkuklopsitud kuur, selles aken, aknalaua kolm lapikut kivi. Need oli ta nooruses toonud sillerdava mere äärest. Kivid vihkasid aednikku, sest ta oli nad asetanud aknalauale vales järjekorras.

Kui kõht näitas lõunatundi, istus Aednik kuuris, laual vana ajaleht, ajalehel nuga, noa kõrval portfell. Ta võrttis portfelist jupi doktorivorsti ja lõi selle ühesuurusteks tükkideks. Olid need tõepoolest ühesuurused või mitte, ripub mõõtmisviisist, mida me mingil põhjusel peame vajalikuks kasutada. Ta jagas leiva enam-vähem ühesugusteks paladeks. Aednikul oli seitse koera, igaüks neist sai tüki leiba ja tüki vorsti.

Koerad hüplesid, kes kõrgemale, kes madalemale ja jäid näljaseks. Koerad sõid aedniku ära ja jäid unistama sillerdavast merest.

MÕTLEJA

Tunnid möödusid, aken, millesse ta vaatas, kaotas läbipaistvuse - paakunud klaas ei pakkunud enam pidepunkte. Hallus levis ja mähkis ta endasse. Nagu kilpkonn kehitas ta oma hingel lasuvat kilpi, liigutas selle all peituvaid jäsemeid. Tõnksid jalad ei ulatanud teineteiseni, nahavoldid takerdusid kilbi uurdeisse.

Ta oli elu läbi mõelnud suuri mõtteid, sellest oli saanud kohustus. Mõtted olid nülitud loomarümpadena korralikult riita laotud, ta oli alati armastanud süsteemi ja korrapära. Värskest peast olid ideed olnud pakendatud läbipaistvasse kilesse, neil olid valmistajajuhendid ja säilumisajad. Vananenud mõtted kippusid omavahel kleepuma, nad rebenesid, kui ta püüdis neid teineteisest eraldada. Oli järele jäänud vaid üks suur mõtteklomp, mille ülevus oli hakanud teda koormama.

Kusagil hakkas siblima ilus väike mälestus.

Algul tundis ta kōdi ja ta ei saanud öelda, et see meeldiv oleks olnud. Siis hakkas aken selguma, igavikuhallus taandus paremale ja vasakule. Lengist teiseni lehvis sinine siidpael. See kinnitus ema põltele. Kostus ema kudrutav naer. Ema tõstis tema silme ette pisikese hõberaamis käsipeegli. Ta nägi punaseid niresid vonklemas põskedelt lõuale, tema suu ja sõõrmed olid paksult kaetud laialihõõrutud metsmaasikaist. Süljega niisutatud taskurätikuga korrastas ema tema väljanägemise.

Mälestus kasvas ja varjutas hallitanud tarkuseladestuse.

LEGEND RAHVA AMMENDAMATUST ELUJÕUST

Arthur võttis välja karbi ja valis valemüksid, mis sobisid tema tänase meeloluga. Meeleolu oli mehine. Tuba oli must ja madal. Ta seadis peegli vastu laualampi ja püüdis krimmi abil manada kulmudele teistsuguse kuju. Tal seisis ees järjekordne aktsioon, ta ei tohtinud olla äratuntav. Ta oli konspiraator.

Apteegi peegelklaasist uksele kontrollis Arthur oma valemükside asendit. Et mitte silma torgata, ostis ta korraga vaid 5 kondoomipakki. 17 apteegi läbikäimine võttis aega 5 tundi ja 14 minutit. Tema saak oli 80 läikivat pakikest –

25 rohelist,
35 punast ja
20 maasika pildiga.

Igas pakikeses oli 3 kondoomi, kokku 240. Müüjaprouad ei tundnud teda kordagi ära. Eile oli ta esinenud kiilaspäisena.

Arthur armastas maailma. Ta tundis ohtu.

Ammu-ammu, sirgeseljalise noormehena oli ta kõndinud ringiratast ümber Kadrioru Luigetiigi. Virvendav lastekari oli visanud tal kiviga mütsi peast. Edaspidi läks ta sinna vaid vateeritud löögikindla talvemütsiga. Kuid lapsi jäi järjest vähemaks. Oma viledaks vaadatud must-valges telekas oli ta näinud õudusfilmi maailmast, kuhu olid järele jäänud vaid putukad ja kivid. Murelikult jälgis ta putukate arvukuse tõusu pargiteede kiviklibus. Õhtuti tuli vaikivale Arthurile linnatänavatel vastu kühmusselgseid mehi ja naisi, nende kalasilmades peitus tülpimus läheneva õise reprodutseerumiskohustuse ees. Vastastikusest lähenemisest näisid mõtlevat vaid tühikargajad, keda ta vihmas tammudes nägi läbi keldribaaride akende.

Arthur oli varunud kaheliitritelistes plastmasskanistrites hulganisti odavat vedalat seepi. Lapsepõlvest säilinud kummist klistiiripritsiga manustas ta igasse lahtirullitud kondoomi 10 cl. limast vedelikku. Kondoomide suudmed sulges ta ajutiselt kirjaklambritega. Kirjaklambreid kulus vähe, kuna neid andis kasutada korduvalt. See oli oluline, sest raha nappis. Musta riietatud Arthuri spetsiaalselt kohandatud taskutesse mahtus ühekorraga kuni 100 ripnevat, ära kasutatuna näivat niiska. Vältides pealtnägijaid, poetas ta need öösel

parkidesse,
avalikesse käimlatesse,
teatrite treppidale,
öösööklate supitaldrikutesse,
ministeeriumide lukuaukudesse,
politsei patrullautode katustele,
koerakuutidesse,

kirjakastidesse,
ülekäiguradadele,
aknalaudadele,
möödujate õlgadele ja
mitmesse nimetusse paika.

Haritud intellektuaalina oli Arthur kohustatult teadlik müütide võimest muuta maailma. Ta oli alustanud uue müüdi vaearikast ülesehitamist. Oma hinges oli ta pealkirjastanud selle kuldtähtedega: "LEGEND RAHVA AMMENDAMATUST ELUJÕUST". Seksuaalaktiivsuse kõikjal vedelevad tunnused pidid vallandama rituaalse kaasamängimissunduse. Potents pidi ülenduma igapäevaelu eksistentsiaalseks imperatiiviks. Hooguvõtva seemnepriiskamise puhul võis loota, et rohkem piisku langeb ka viljakale pinnale ning oht putukate Eestimaast vajub unustusse.

ELULUGU

Ta oli juba kaks korda surnud ja ta ei teadnud, kumba korda õigeks lugeda. Ta ei teadnud üldse kuigi palju.

Tema elu oli olnud kui tüüne üleujutatud mets, vaid latvadega välja ulatumas piripilkasest udust. Vee all võis olla igasuguseid asju. "Tõmba uttu!" olid talle öelnud röövpüüdjad, kui ta oli ridvaga mõotmas laugaste sügavust. Raagus ladvad seevastu olid kõigile nähtav ühisomand. Kes ütles, et need polnud vaatamisväärsed? Okste peentel pitsijoontel pärleandasid tilgad ammusulanud härmatisest.

Oma aurahad riputas ta kõige kõrgemate puude külge, kuid piisavalt madalale, et need udust välja ei paistaks. Ta soovis, et neid nähtaks, kuid ei tahtnud, et see soov silma torkaks. Sügavamates keerishaudades võis olla näkke, kuid ta polnud nendega iial kohtunud. Kuid mida ikka see mees seal latiga sonkis? Tuulest murdunud lepad olid märjad, ka suvi läbi õuel seistes ei jõudnud nad kuivada ning visisesid vedurikoldes tahmakäkkideks.

Kui inimene on surnud vaid kaks korda, on tal tegelikult vedanud.

Talvise reeteega sumpas ta metsatallu jõuluküünlaid põletama. Teab kelle käsi oli lävepakule risti löiganud. Ta otsis oma juuri, juured olid sügaval külmunud vee all. Ta punus oma pesad juurte alla.

Ta polnud kunagi sündinud.

KRISTUSE ÄRKAMINE

Ärgates ei suutnud ta mõista, kus viibib. Pea tuikas ja sõrmed ei kuulunud sõna. Ta sõlmis kokku katkenud kõõlused ning lükkas juuksed haavadelt otsaesisel. Ähmaselt taastus õhtusöök jüngritega, kuid ta ei suutnud meenutada, kui tõsiseks oli kasvanud sõnasõda Juudaga. Kõik toimunu jäi teispoole ettetõmmatud kardinat, sealt kostus vaid üksikuid ebamääraseid lausekatkeid.

Paik oli ometi teine, seda koopalage polnud ta varem näinud. Lõdisedes tõmbas ta lõuani teda katva lina. Meenus, ta oli teinud kaalukaid avaldusi, meisterdanud kalu ja kõndinud vetel, kuid kus ja milleks, jäi selgusetuks.

Avalduste tegemine oli olnud tema nõrkus. Ta oli öelnud: “Aga kes teie seast suudab muretsemisega oma elule küünragi juurde lisada?”

Ta tahtis öelda midagi lisaks, kuid läheduses polnud hingelist, kes oleks selle meelde jätnud. Mõtted liikusid karavani korrastatud sammudega, koopa lagi kaikus pausidest. Ta oli ülendatud üksindusse.

Valguselaigus kivisel põrandal ajasid sipelgad oma tarka asja.

Ta vaatas maailma läbi oma käelabas oleva augu. Ta nägi kaugele. Punase mere ääres niitis mees lammast. Keerduvad villakihrad hõljusid avaruses. Tuul keerutas tuhka. Hallil tuhakihil olid pisarajäljed. Mägede tagant kanduv laul laulis lootust ebakindluse. Muud polnud talle enam vaja.

Ta ei teadnud ikka veel, mis on juhtunud. See ei puutunud enam temasse. Ta ei tahtnud mäletada elu tühisust.

Ta ärkas Kristuseks.

Ta võttis teda katnud lina ja pildistas ennast sellele. Et jäädvustada hetke suurust.

KUI MIND UNUSTATI

Pühapäeva hommik saabus ja muutus usutavaks. Alustasin päeva tavarituaalidega. Klapitasin kaks tervet sokki kandmiskõlblikuks paariks, pigistasin tühjaks põsele tekkinud vistriku, lõin ukse tagantkätt kinni. Trepil istus pulkjalgne plika ja hüpatas süles minu äsjaunustatud unenägu. See oli veelgi nirumaks lagunenud, polnud enam üldse hirmuäratav. Kella kaheteistkümnest seitsmeni olid mind ükskõikselt jõllitanud ammuste kulumisjälgedega näoriismed, kahvatud laigud, mille silmade-kulmude laialihõõrutud jooned olid vajunud pilla-palla. Plika võttis vildika ja hakkas unenäole huuli pähe joonistama. Sellega asi ei piirdunud. Treppi mööda hiivas end alumise korruse eit, tuhvliid jalas, prügiämber käes - ainuke nägu, mida ma selles üheksakorruselises betoonlaegastikus olen õppinud eristama. Seekordse tere peale jäi lohe mind ammulisui jõllitama, kuid tuld eritama ei hakanud. Tavaelus on ta vana pulstunud lammas. Peast jooksid läbi kõik kogetud viltuvaatamised. Käsi liikus vöökohast allapoole, et kontrollida, kas püksilukk on kinni. Oli kinni.

Pool tundi ja paari kvartali jagu oli kõik korras, puud kasvasid ja laternapostid ei kasvanud. Kõik nagu lapsepõlves. Arutasin, kas pidada plaane või mitte, kuid ei viitsinud sõnastada lähtetingimusi. Püüdsin meelde jätta maju ja puid, millest möödusin. Elasin parimas võimalikest maailmadest.

“Wiiralti” baaridaami pilk ei näidanud äratundmist. Midagi ähmaselt tuttavat kõrises alakehast läbi. Neelasin alla lihtsa seletuse – klaaside poleerimist teesklev krahvinna oli hõivatud vestlusest ühe triibulise viirastusega. Triibutsegu terviseks! Väljas laua taga mõnules Jakob, vapikilp otsaesisel. Tõmbasin tooli jalaga lähemale ja tegin juttu. Isehakanud templirüütli plekkturvis lõi kolisema, ta jäi kramplikult vahtima saiatükiga hüplevat varblast. Ootas kolme varblase etteasted ära ja etendas kuninglikku lahkumist. Paari sammu järel langes ta osast välja - peatus, käed rõõmukõõksatusega avali. Aristokraat või asi! Lõksu püütud Merle naeris, säutsus midagi ja marssis tuharaid jõnksutades edasi. Vaatasin nagu publik teatris. Äkki taipasin, et ma olengi publik - mängust väljas ja pimedas saalis. Ükski neist ilmutistest ei teinud mind tundma. Lolliks läinud!

Merle suured ja väikesed möödud on minus alati isu äratanud. Olid pohmellipäevad ja ateljeepeod. Kord olime Merlega puntrasse põimununa kõrvaltuppa varjumas, kui saabus kamp uut verd ning tõi tema hakkamasolekusse pöörde. Ta pistis ohjeldamatult jooma ega pööranud mulle enam tähelepanu. Stiilis “jääme sõpradeks!” Tegelikult jäimegi sõpradeks.

Maik tuli suhu, nagu lutsiks kümnesendiseid. Ei tea, kas tatised rahad hakkavad idanema. Rahapeenra vastu poleks mul midagi.

Õhtul helistasin Jakobile: anna Merle telefoninumber! Pikk vaikus - “näe, kadunud poeg! Kus oled need nädalad ennast varjanud? Ei mäletagi enam, mis nägu sa oled.” Saatsin ta sitale. Merle number jäigi saamata.

Olen Jakobiga iga päev töösus koos olnud, varblasepeost rääkimata. Kuradi pasakott!

Töö on selline koht, kus võib hingata vaid esimene poolteist tundi. Siis lähevad jalatallad libedaks. Loksuv ollus hakkab tõusma üle pahklude. Veel paar toimingut ja märjapiir kerkib üle nimme ja jõuab rinnanibudeni. Genitaalid vajuvad sügavikku. Kramplikult venitan kaela, et küünitada ninnatorgatud kõrred pinnale. Limane nire hakkab voolama kopsudesse. Läkastan, haaran lauvalt kimbu pabereid ja torman uksest välja.

Tavaliselt sebin treppidele. Ma jumaldan treppe. Treppidel pole inimesed enam päriselt nemad ise, nad nagu oleksid kirkama valguse poolt sigitatud. Treppidel võib kohata Lumivalgekesi ja põialpoisse. Häda on selles, et trepp lõpeb sama äkki kui algab. Pöördun vasakule ja sisenen Jakobi koopasse. Seal on poleeritud lauaplaat, plaadi taga pintsak, rinnataskus pastakas. Eeldatavasti on pastaka küljes Jakob, sest mõnikord ilmuvad minu toodud paberile autogrammid. Jakob materialiseerub alles kell 17.00.

Minul on materialiseerumise küsimustes raskusi.

Järgmisel hommikul pärast Jakobi varblasetantsu olin siiski materialiseerunud. Püksid viikis, astusin rahvale ilmuva Kristusena mööda laia paraadtreppe. Nagu poleks teadnud, et enesekindlusest pole abi - hommik on kalasilmne okupant, ta kleebib seintele uued päevakäsud ja kehtestab süütute tavatoimingute eest kavalad karistused. Selle hommiku sadistlikuks viguriks oli näitetrupi vahetus. Treppide lihvitud kiviastmetel tuli vastu pahupidi silmadega salanõunikke. Nad astusid kõik ühte jalga. Käed millegipärast värisesid, kui avasin büroruumi ukse. Viskusin tuimade tuharatega oma toolile. Algas üleüldine seimine. Väike Anne lähenes meetrijagu: “vabandage, mida te soovite?”

Tuba oli silmi täis. Ütlesin igasuguseid asju, mulle öeldi vastu teistsuguseid. Lõpuks lõin vedelaks: “vennad-röövlid, kas te tõesti mind enam ei mäleta?” “Ei tea, millises seoses peaksime?” küsis väike Anne.

Olin lossist kuidagi väljunud. Pingutatult kontrollisin, kas ikka astun vaheldumisi vasakut ja paremat jalga. Kordasin mõttes mitu korda liinumbrit, enne kui sõandasin bussi istuda. Siis mängisin kujutluses paar korda läbi vajalikud protseduurid piletiga. Te ei usu, kuid mõne aja pärast leidsin ennast oma korteri ukse tagant. Keerulise kujuga pulgad taskus osutusid võtmeteks ja sobisid lukuauku.

Läksin vannituppa. Nelja esimese sekundiga muutus lõust peeglis piisavalt tuttavaks, ma võisin mööduka kindlusega väita, et see olen mina. Siiski jäi see neljasekundiline lõtk häirima. Igaüks oleks võinud väita, et just selle igaviku kestel jõudsin vastujõllitava peeglinäoga omaksvõtmiseni harjuda. Otsisin lauasahatlist karbi fotodega. Millegipärast arvasin, et üks sagedasti korduv nägu kujutab mind. Võrdlesin seda peegelpildiga ja leidsin üksikuid kokkulangevusi. Mul polnud aimugi, millist kokkulangevuste protsenti peetakse tarkades laborites piisavaks, et tõestada samasust.

Otsustasin fotod kahtlaste tõenditena hävitada, kuigi nende sõnum jäi ebaselgeks. Võtsin viltpliiatsi ja hakkasin nägudele vuntse ja sarvi juurde joonistama. Viskasin viltpliiatsi aknast välja ja tormasin trepikotta.

Passisin Saiakangis, kuni töölt tuleva Merle elegantsed sääred ristusid Pühavaimu kiriku vihmaveetoriga. Merle heitis mulle imestunud pilgu. Ründasin otse: “Kas sa mäletad näituse avapidu *** ateljees? Sul olid all punaste pitsidega püksid. Meenuta, kes võis seda teada!”

Lugesin tema näost järjepanu hämmeldust, ärritust, lõpuks uudishimu. Mingites torudes mulksusid mälestused, kuid oli näha, et ta ei suuda jõuda õige destilaadini. Parim oli, et kõndisime koos edasi. Koorunud värviga uks avanes ja sulgus. Aknataguste okste varjud hakkasid keerlema ja mässisid meid pehmesse kookonisse. Avastasin tõe: olla olemas repona mingite inimeste mälusagarates, mitte seal olla – mis vahet selles! Oli juba pimenenud, kui Merle vabastas ennast toimunust, silmad tõekuulutajatena hõõgumas:

“Punaseid pitsilisi mul tookord jalas vist polnud, kui mul neid üldse oli. Sa oled naljakas poiss. Võimalik, et me oleme hiljemgi pidevalt kohtunud, kuid see kõik on olnud nii neetult harilik, et pole muudest asjadest eraldatav. Kuid seekord unustad sina.”

Ma ei jälginud enam tema sõnu, ta kandus pimedusse. Tundsin oma uuest rollist kõhedust, mis tasapisi kasvas meeldivaks erutuseks. Olin äkki vaba, kõik oli lubatud. Olin nagu välismaalane linnas, kus keegi teda ei tunne. Paar korda püüdsin rahvarikkas kohas teha hästi koledat häält, kuid keegi ei pööranud sellele tähelepanu.

Koju minnes olin ettevaatlik. Kujutlesin end majja tungiva filmikurjategijana. Heki tahta peitunult veensin ennast: kuna selles paneelvanglas niigi keegi kedagi ei tunne, on tundmatu sisenemine normikohane. Tegin pähe igavleva näo ja hakkasin ukse poole lonkima. Ja oli siis vaja – samal hetkel tuli komberdades nurga tagant alumise korruse vanaeit, volksas ussipilgu ja hakkas minu järel ähkides trepist üles ronima. Sisenen, kael kange, oma korterisse, tundes seljaga vanamutti võrdlemas ukseumbrit ja mind. Tuld ma põlema ei pannud, vajusin niisama tugitooli. Vähe aja pärast kargasin püsti ning jõudsin kolme pika sammuga akna juurde. Sain veel märgatud, kuidas eit sisenes telefonikabiini. Ma ei jäänud sireeniga autosid ootama, võtsin mõõga hambusse ja toppisin taskusse midagi punast ja pitsilist. Väljusin rõdule ja hakkasin alumisele korrusele ronima. Televiisori valgel nägin elutoas pesuväel istumas kahte tursket kukalt. Nad olid kõrvuti nagu võõrad õhtuses trammipeatuses. Kukkuda jäi vähe maad. Valutava küljega tormasin põsastesse.

Ma põgenesin.

Istusin ühe väikelinna baaris ja rääkisin oma lugu juhuslikule pukinaabrile. Ta vaikis tükk aega, rapsis õlgadelt kõõma ja sajandite ämlikuvörke ning ütles: “Ma tean sind. Sa rääkisid mulle sellest juba kuu aega tagasi. Juba koolipõlves olid sa selline.”

Ma ei mäleta, et oleksin teda kunagi kohanud.

SISUKORD

ÖÖ RÜÜTEL	3
ÖÖ RÜÜTEL	4
KATARIINA KÄIK	6
VARI	7
MARIANNE	8
MUSTLANE.....	9
KATARIINA SUUR.....	10
KOLMAS MÕÕDE	11
MONOMAHH	12
MAURUS	13
LORENZO.....	14
HEINRICH	15
MEISTER.....	16
SIMEON	18
FRA ANGELICO	19
TREPID HISPAANIA VÄLJAKUL	20
TREPID HISPAANIA VÄLJAKUL	21
TAGATREPP	22
LOUIS EI-TEA-MITMES	23
BENVENUTO.....	24
VARJUD JA LÕVI	25
KOGUJA.....	26
VARJUD MCDONALD'SIS	27
HOMAGE TO NIKOLAI TRIIK	28
DIDEROT	29
MATISSE	30
MINU KUULSAD HOBUSED	31
HEA JA HALB.....	33
MINA	35
MÄLU, KUI MATEERIA UNIVERSAALNE FUNKTSIOON	36
MÄLU KUI MATEERIA UNIVERSAALNE FUNKTSIOON	37
DANIEL JA IRINA	39
LAPS.....	40
VÄRVID	42
HINGERAHU	43
REMBRANDT.....	44
JAAN	45
JAANI JÄRGMINE HOMMIK	46
JOHANN WOLFGANG WON GOETHE.....	47
TULEVIKU SÜNNIPÄEV	48
TULEVIKU SÜNNIPÄEV	49
KANGELANE	50
SÕNUM	51
KÕIKSUSE KÕMISEVAD KÄSULAUAD	52
TEEKOND KELDRISSE.....	53
VÄLJA KÕHITUD SÕNAD	54
MÕTE.....	55
KOLM NAIST	56
EDUARD	57
OKSJON	59

RIDA.....	60
AJALUGU	61
TULEKUSTUTI.....	62
AEDNIK.....	63
MÕTLEJA.....	64
LEGEND RAHVA AMMENDAMATUST ELUJÕUST	65
ELULUGU.....	67
KRISTUSE ÄRKAMINE.....	68
KUI MIND UNUSTATI	69